

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 16 AUGUSTUS 1922

No. 346

INHOUD

Blz.

HET TEKORT BIJ DE NEDERLANDSCHE SPOORWEGEN I door <i>Jhr. J. A. van Kretschmar van Veen</i>	712
De positie van den Tuinbouw vóór en na den Oorlog door <i>H. C. Valetón</i>	714
De Geldelijke Uitkomsten van het Staatsspoorweg (S.S.)- bedrijf in Indië III door <i>S. A. Reitsma</i>	716
Londensche Correspondentie	718
Index-cijfers	719
AANTEKENINGEN:	
De Economische toestand van Zweden	720
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	721
MAANDCIJFERS:	
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	722
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN ..	722—728
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*
Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*
Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

15 AUGUSTUS.

De invloed van de groote geldonttrekkingen voor de storting op de staatsleening, het schatkistpapier en de maandwisseling heeft blijkbaar uitgewerkt; althans de geldmarkt was deze week weder zeer ruim en de koersen voor particulier disconto liepen weder terug tot hetzelfde peil als begin Juli. Geopend op 3 à 2½ pCt. werd in het laatst der week regelmatig voor 2¾ pCt. verhandeld, terwijl een enkele post voor 2½ pCt. werd aangeboden. Weliswaar werd tot deze rente nog niet verhandeld, maar koopers betoonden zich niet geheel afkeerig, zoodat na de medio een verdere inzinking te verwachten is. Prolongatierente 2 pCt.

De wisselmarkt opende aanvankelijk iets vaster. De hoop op een eenigszins voldoende uitslag van de Londensche conferentie ging echter al spoedig verloren, zoodat de koersen sterk inzakten, vooral voor Berlijn en Parijs. Marken werden weder voor 28½ verhandeld; toen echter eenige meerdere toenadering ontstond en een nieuw voorstel van Engeland niet onwelwillend werd opgenomen, trad weder een flink herstel in, waarbij Marken weder op 32½ werden afgedaan en Parijs hetzelfde peil bereikte als aan het begin der week.

De Weekstaat van de Nederlandsche Bank vertoont betrekkelijk weinig wijzigingen van beteekenis.

De post „Binnenlandsche Wissels” op de balans daalde van *f* 199 mill. tot *f* 190 mill.; deze verlaging zal aan verminderden credietisch van particuliere zijde zijn toe te schrijven, daar het rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpapier met *f* 1 mill. steeg tot *f* 35 mill. Het hoofd „Beleeningen” daarentegen geeft een kleine stijging te zien van *f* 102 mill. tot ca. *f* 105 mill., zoodat de credietvraag van het bedrijfsleven per saldo met omstreeks *f* 7 mill. is afgenomen.

„Papier op het buitenland” steeg van *f* 77,4 mill. tot *f* 81,8 mill., welke toename waarschijnlijk wederom ten deele is te verklaren door overboeking uit de „Diverse Rekeningen” onder het actief, waarvan het totaal ruim *f* 3 mill. lager is. Uit het feit, dat de daling der „Diverse Rekeningen” bij de stijging van „Papier op het Buitenland” ten achter blijft, mag nog niet de conclusie worden getrokken, dat deze week door de Bank geen dollars zouden zijn afgegeven; beide posten zijn uit verschillende bestanddeelen samengesteld, die allen aan wijziging onderhevig zijn.

De biljettencirculatie daalde met ca. *f* 11 mill. tot *f* 970 mill.; rekening-courant saldi stegen tenzelfder tijd van *f* 36,3 mill. tot *f* 43,5 mill., terwijl het beschikbaar metaalsaldo eenigszins toenam.

LONDEN, 12 AUGUSTUS 1922.

Gedurende de afgelopen week vertoonde de geldmarkt een eenigszins onregelmatig verloop. Op Maandag en Donderdag heerschte een flinke vraag, doch de markt bleek in staat om de op die dagen vervallende opnamen bij de Bank of England af te lossen.

Hernieuwing van daggeld vond plaats tegen 1½ pCt.; nieuw geld noteerde meestal 2 pCt., terwijl soms 2½ pCt. moest worden betaald. 7.d. geld deed 1½ pCt. In verband met de hogere geldkoersen waren de disconto's aanvankelijk vaster, doch vielen weder, toen in den loop van de week de verkrijgbaarstelling van Treasury Bills „on tap” werd ingetrokken. Op Vrijdag liepen de disconto's echter weder op na het bekend worden van het resultaat van de inschrijving op de Treasury Bills, welke gunstiger uitviel, dan de inschrijvers verwachtten. In het midden van de week bedroegen de disconto's voor 2-maands bankaccepten 1¹⁵/₁₆—2 pCt., voor 3-maands 2 pCt., 4-maands 2¹/₁₆—½ pCt., 6-maands 2³/₁₆—5¹/₁₆, terwijl op Vrijdag de noteeringen waren:

2-maands bankaccepten	2 ¹ / ₁₆ —½ pCt.
3- „ „	2 ¹ / ₁₆ — ³ / ₁₆ „
4- „ „	2 ³ / ₁₆ —½ „
6- „ „	2 ¹ / ₁₆ — ³ / ₁₆ „

HET TEKORT BIJ DE NEDERLANDSCHE SPOORWEGEN.

I.

De Redactie van dit Tijdschrift heeft mij verzocht eenige beschouwingen te geven over ons spoorwegbedrijf, waarvoor in den laatsten tijd belangstelling is gewekt door het bekend worden van de ongunstige resultaten van 1921, welke den Raad van Commissarissen aanleiding gaven tot den ongewonen stap zich per brief tot de Ministers van Waterstaat en van Financiën te richten ten einde er op te wijzen, dat ingrijpende maatregelen zijn vereischt om het evenwicht in de rekening te herstellen.

De Overeenkomst van 1920, die ten gevolge had dat het bedrijf feitelijk voor rekening van den Staat wordt gevoerd, heeft de verhouding van het Spoorwegbestuur tot de Regeering gewijzigd; de Staat verkreeg als houder van de meerderheid der aandelen en als garant voor de overige, bij den gang van zaken het grootste belang; het lag dus zeker op den weg van Commissarissen, die voor dat belang hebben te waken, om hunne meening over den ernst van den toestand aan de Regeering kenbaar te maken. Niet alleen de Regeering, ook het Nederlandsche volk, dat door belastingbetaling in het tekort heeft te voorzien, moest dien toestand kennen; vandaar dat bedoeld schrijven, met toestemming der Regeering is openbaar gemaakt (zie het nummer van 12 Juli van dit Tijdschrift).

Voor al in de kringen van het personeel der spoorwegen heeft het beroering gewekt, omdat als hoofdoorzaak van het tekort wordt gewezen op de personeeluitgaven, ten bedrage van 130 millioen gulden of 66 pCt. van de totale exploitatiekosten ad ruim 194 millioen. Hieronder zijn niet begrepen de z.g. vaste lasten, als huur van spoorwegen, interest, afschrijvingen, enz., te zamen nog ruim 33 millioen gulden.

In tweeërlei opzicht lag het voor de hand, dat in den brief aan de Ministers de nadruk werd gelegd op de personeeluitgaven.

Vooreerst is het de Minister van Waterstaat, die de loonregeling en de dienstvoorwaarden heeft goed te keuren c.q. vast te stellen. Voorstellen van de Directie worden onderzocht in den Loonraad; deze bestaat uit 8 leden gekozen door het Personeel, 8 door de Directie en een door den Minister aangewezen Voorzitter.¹⁾

De Loonraad brengt advies uit aan de Directie, doch aangezien deze voor de invoering der loonregeling de goedkeuring behoeft van den Minister, heeft deze ten slotte de eindbeslissing.

In de tweede plaats is duidelijk, dat bij het zoeken van een besparing van betekenis het eerst de aandacht valt op de grootste uitgaafposten, hetgeen in dit geval nog te meer doeltreffend moest zijn, omdat de bedrijfsleiding op de overige veel minder invloed kan uitoefenen. Daaronder toch vallen:

Brandstoffen voor de locomotieven	f 29.651.557,—
Smeermaterialen voor locomotieven en voertuigen	„ 1.008.074,—
Materialen voor onderhoud en herstelling van het rollend materieel	„ 6.633.453,—
Materialen voor onderhoud en vernieuwing van den bovenbouw van den weg (Rails, dwarsliggers, enz.)	„ 8.146.713,—
Druk- en bindwerken, kantoorbehoefden, plaatskaarten	„ 1.391.936,—
Belastingen en Recognitiën	„ 349.829,—
Kassiersprovisiën, Assurantiën, Proceeskosten	„ 236.277,—
Advertentiën, Reclame, Porto, Telegrammen, Telefoon, Zegels	„ 91.558,—
Kosten en verliezen ten gevolge van ongeval-transporteeren	f 47.509.397,—

¹⁾ Thans Mr. D. P. A. N. Koolen, voorzitter der 2e Kamer der Staten-Generaal. De werking van den Loonraad is geregeld in Hoofdstuk XII van het Reglement Dienstvoorwaarden v. h. Personeel in dienst der Nederlandsche Spoorwegen.

Transport	f 47.509.397,—
den van buitengewone oorzaken, schadevergoeding aan reizigers en vervoerders	„ 1.979.530,—
Verlies wegens afschrijving van exploitatie-inrichtingen	„ 418.606,—
Diverse uitgaven voor:	
Materialen en magazijngoederen bestemd voor verwarming en verlichting van stations, treinen en terreinen, onderhoud en schoonmaken van gebouwen en inrichtingen, onderhoud dekkleeden, enz.;	
Huur van gebouwen voor bureaux;	
Aankoop zand en ballast voor den weg;	
Betalingen aan aannemers voor onderhoudswerken;	
Vergoedingen aan derden voor geleverde diensten;	
te zamen	„ 14.634.056,—
	f 64.541.589,—

Deze uitgaven regelen zich naar de behoefte en daar er geen loonen van spoorwegpersoneel onder voorkomen, worden de kosten beheerscht door de marktprijzen. Wel kan ook daarop zuinigheid door scherpe controle op het verbruik, commercieelen inkoop, en aanwending van alle beschikbare technische middelen van invloed zijn, doch overigens is daarop besparing slechts mogelijk ten koste van goed onderhoud, goede dienstuitvoering of gerieven van het publiek, dus versobering van het bedrijf, waarmede dan ook gepaard zou gaan inkrimping van personeel. Ook door daling van de prijzen kan nog vermindering komen, maar voor de hoofdpost: Brandstoffen, is reeds een zekere stabiliteit ingetreden op een niveau, dat nog ruim tweemaal zoo hoog is als vóór den oorlog; en tegenover een *mogelijke* prijsdaling staat *met zekerheid* ongelukkigerwijze in 1922 een vrij scherpe daling der Ontvangsten van ruim f 6.000.000 in het eerste halfjaar, waarin in ronde cijfers het reizigersvervoer voor f 2.000.000 en het goederenvervoer voor f 4.000.000 deelde.

Nog minder dan op de hier opgesomde rubrieken, kan het Bestuur invloed uitoefenen op de vaste lasten ad f 33.250.000. Vermeerdering van den interest kan worden tegengegaan door uitbreidingswerken en aanschaffing van nieuw materieel tot het uiterst noodzakelijke te beperken, maar de rentelast, de huur en de verplichte afschrijvingen moeten op het bestaande peil worden aanvaard.

Dat het onder deze omstandigheden niet mogelijk zal zijn aandacht te schenken aan het „onzichtbare”, doch niettemin bestaande, tekort, in de pensioenfondsen en als gevolg van de wellicht voor sommige activa te geringe afschrijvingen, spreekt vanzelf.

Met welk bedrag of welk percentage de loonen verlaagd kunnen worden in verband met de heersche kosten van levensonderhoud, blijve hier in 't midden. Het personeel is van oordeel dat ze in 't geheel geen verlaging kunnen lijden. Vast staat dat op tal van plaatsen de loonen voor landarbeid en ambacht heel wat lager zijn dan aldaar aan het spoorwegpersoneel worden betaald en dat de verlaging, die in het particulier bedrijf meer en meer vorderingen maakt, mede aan het levensonderhoud van het spoorwegpersoneel ten goede komt.

In het Oosten van den Bommelerwaard zijn de loonen van land- en tuinarbeiders f 12 à f 16 per week; in Oostelijk Noordbrabant f 16 à f 18 zonder meer; de minst bezoldigde station- of wegwerfbedier, in die buurt, ontvangt f 28 per week, *plus* recht op premievrij pensioen, kosteloze geneeskundige behandeling, ziekteuitkeering, dienstkleding, vrij vervoer voor zich en gezin en benodigdheden voor huishouding, zeer beperkten arbeidstijd, recht op verlof.

Een tuin- of boscharbeider onder Hilversum is te krijgen voor f 18 à f 22 per week; aan den spoorweg geniet de minst bezoldigde f 29, benevens de genoemde voordeelen. Ik bepaal mij tot deze voorbeelden; ze zijn door ieder gemakkelijk te vermeerderen. Voor

grootere plaatsen zullen geringere verschillen worden gevonden; de verscheidenheid van werk in industrie of ander particulier bedrijf maakt vergelijking aldaar minder gemakkelijk. Dat de verschillen echter ook daar bestaan, blijkt wel als men bedenkt, dat het minste spoorwegloon *f* 30 bedraagt.

Hierbij dient nog vermeld dat de loonregeling 4 jaarlijksche verhoogingen van pl.m. *f* 1,— per week bepaalt en dat bijna zonder uitzondering hooger bezoldigde betrekkingen bereikt worden, een kans, die in het particulier bedrijf als regel ontbreekt. Het laagste loon is de grondslag waarop de loonregeling naar rang en belangrijkheid van werk is opgebouwd.

De loonregeling deelt het land in 3 loongroepen, met verschillen van 4 en 8 pCt., tegenover de hoogste; het is niet twijfelachtig dat de plaatselijke loonstandaard daarmede niet in overeenstemming is.

Behalve door de loonregeling worden de loonuitgaven beheerscht door het aantal personen waarvoor zij geldt. Het spoorwegpersoneel is niet onderworpen aan de arbeidswet, doch op aandrang van den Minister van Waterstaat is de regeling der dienst- en rusttijden zooveel mogelijk in overeenstemming met de bepalingen dier wet gehouden. Dit is wel de voornaamste reden, dat het personeel der Nederland-sche spoorwegen van 31 December 1919 tot 31 December 1921 is toegenomen met 8.206 man (van 43.872 tot 51.078), hetgeen bij de tegenwoordige loonregeling een uitgave beteekent van minstens *f* 15.000.000. De cijfers spreken nog sterker als men 1921 vergelijkt met 1918, toen op 31 December, met inbegrip van de destijds nog afzonderlijk werkende Ned. Centraal Sp. Mij. en N.-Brab. Duitsche Sp. Mij. slechts pl.m. 39.000 man in dienst waren, terwijl toch sedert dien geen nieuwe spoorwegen in exploitatie werden genomen en de dienst nog altijd niet de uitgebreidheid van 1913 heeft; in 1919 werd reeds, in verband met de toegezegde verkorting van diensttijd met aannemen van personeel begonnen.

Om nu tot vermindering van uitgaven te komen zal in beide richtingen moeten worden gezocht; om te slagen is de krachtige medewerking van den Minister van Waterstaat noodig, terwijl een verruiming van de bepalingen der Arbeidswet vermoedelijk niet zonder invloed zou blijven op het spoorwegpersoneel.

In haar adres van 13 Juli jl. aan den Ministerraad spreekt de R.-K. Organisatie van het personeel hare afkeuring uit over het voornemen om als maatregel van bezuiniging in de eerste plaats de loonregeling aan te tasten. Zij acht een sluitende bedrijfsrekening evenmin noodig voor de spoorwegen als voor overheidsbedrijven en meent, dat ten onrechte het spoorwegvervoer met uitgaven is belast, die voor scheepvaart- en vrachtverkeer langs kanalen en wegen door de gemeenschap worden gedragen. De aandacht wordt voorts gevestigd op wenschelijke vergoeding voor het postvervoer en ruimere betaling voor andere diensten, die de Spoorwegen aan den Staat bewijzen. Ook de andere personeelbonden uitten zich in denzelfden geest.

Inderdaad zou door maatregelen in dezen zin, het tekort gemakkelijk kunnen worden opgeheven, maar alleen ten koste van andere hoofden der Staatsbegroting; als middel om deze laatste sluitend te maken kunnen ze dus niet in aanmerking komen, al zou er met het oog op het verkrijgen van een zuivere rekening voor sommige wel iets te zeggen zijn.

Men vergeet bovendien, dat vóór den oorlog het spoorwegbedrijf zich kon bedruipen, zoodat een tekort een nieuwe aanleiding tot belastingverhoging schiept, juist nu de eerste zorg moet zijn den belastingdruk te verminderen. Ironie van het noodlot: een belasting van *f* 5,— per hoofd der bevolking, nadat weinige jaren te voren — toch nog gedurende den oorlog — door een Minister van Financiën een wetsontwerp voor een belasting op spoorkaartjes was ingediend en slechts na veel betoogen, door een opvolger weder ingetrokken!

Wie de consequenties van een niet-sluitende spoorwegrekening aanvaardt, kan evengoed de wenschelijkheid bepleiten van een zeer goedkoop, ja, geheel kosteloos spoorwegvervoer. Het eenige logische resultaat van de aangevoerde argumenten zou zijn de opheffing van het kosteloos gebruik van kanalen en wegen, daar dit de concurrentie bevordert van andere vervoermiddelen en daardoor het spoorwegtekort wordt vergroot; dit geldt in 't bijzonder het in den laatsten tijd sterk toenemend vrachtautovoerkeer, dat bovendien aan de gemeenschap nieuwe lasten oplegt wegens het vermeerderd onderhoud der wegen.

Algemeen zijn de Organisaties van meening, dat medezeggenschap van het personeel in de bedrijfsleiding het middel is om betere resultaten te verkrijgen.

In dit tijdschrift is het voor en tegen van dit vraagstuk van meer dan ééne zijde in het licht gesteld en het laatste woord zal daarin nog wel niet gesproken zijn. Zonder partij te kiezen, zij hier slechts de opmerking gemaakt, dat welke verwachting ook men daarvan voor de bevrediging der werknemers moge hebben, het de oplossing van het vraagstuk, dat de spoorwegdirectie thans bezighoudt, stellig niet nader zal brengen. Het medezeggenschap zal uiteraard zijn zwaartepunt moeten vinden in quaesties betreffende de regeling en de toepassing der arbeidsvoorwaarden. Weerlegging van de meening, dat het personeel beter dan de Directie in staat zou zijn besparing te vinden in onderdeelen van het bedrijf, die met de arbeidsvoorwaarden geen verband houden en vermeerdering te verkrijgen van opbrengst, zal van mij wel niet worden verlangd. Zouden de arbeiders het werkelijk zelf gelooven? Reeds thans heeft zich bij de Spoorwegen een sterke mate van georganiseerd overleg en contact tusschen Directie en Personeel ontwikkeld. Het personeel wordt ruimschoots in de gelegenheid gesteld elke zaak, die zijn belangen raakt, ook die van geheel persoonlijke aard, met de Directie en de hogere ambtenaren te bespreken en hunne meeningen te leeren kennen en beoordeelen. Wanneer door verder te gaan in de richting van medezeggenschap een einde zou kunnen worden gemaakt aan de misleiding en verdachtmaking waarmede veelal elke maatregel van de Directie, die niet naar den zin is van het personeel, in zijne vergaderingen en in zijn vakpers wordt ontvangen en die de verhouding tusschen Personeel en Directie vergiftigt, dan zou dit wel een offer waard zijn; maar zoolang het woord medezeggenschap niet van zijn voorvoegsel „mede” is ontdaan, schijnt volle bevrediging uitgesloten. En dan...??

Misschien ware iets meer te doen in den zin van *medekennismening*.

De Waarheid — en stellig de onaangename waarheid — schijnt echter voorshands een belemmering te zijn voor het beheerschen van de massa en een gekozen vertegenwoordiger, die zich door volledige kennis van feiten, omstandigheden en motieven overtuigd, in een loonvraagstuk aan de zijde der Directie zou scharen, heeft vooralsnog niet veel kans op behoud van zijn zetel. In de politiek is het immers veelal niet anders! Misschien zal 't later mogelijk zijn, als de vakvereniging zich meer de verheffing van den maatschappelijken geest zijner leden gaat ten doel stellen.

Intusschen moeten niet worden onderschat de bezwaren, verbonden aan de schepping van elk nieuw orgaan, waardoor niet alleen de samengesteldheid van het administratieve kaderwerk wordt vergroot, maar ook van tijd en werkkraft van de bedrijfsleiding weer meer wordt gevergd, afgezien nog van de moeilijkheid bij de samenstelling van zulk orgaan uit de zoo heterogene en elkaar bestrijdende bestanddeelen van het personeel.

Het spreekt vanzelf dat behalve door vermindering van uitgaven, verbetering ook kan komen door vermeerdering van ontvangsten. Hiertoe is in de eerste

plaats noodig verbetering van den economischen toestand in 't land, waaraan de spoorwegen weer kunnen medewerken door maatregelen om het verkeer te ontwikkelen en hunne bedrijfsrekening sluitend te maken. De gewone cirkelgang.

In normale tijden is het krachtigste middel tot verkeersontwikkeling steeds gevonden in lage tarieven. Zoowel voor het reizigers- als voor het goederenvervoer behoorde Nederland vóór den oorlog tot de landen met de laagste tarieven; toch was er een zeer behoorlijk evenwicht in de spoorwegfinanciën. De toename der exploitatiekosten noodzaakte tot tariefsverhoging; trapsgewijze, tot ze thans rond 100 pCt. hooger zijn, ongerekend de intrekking van bijzondere zeer lage tarieven en ongerekend het vervallen van concurrentie tarieven, die, waar plaatsen door twee lijnen te bereiken waren, naar de kortste werden berekend.

Een vergelijking met ons omringende landen zou thans weinig nut hebben; al zou daaruit blijken, dat onze tarieven nog steeds onder de laagste kunnen worden gerangschikt, dan zouden daaruit toch geen juiste gevolgtrekkingen zijn te maken in verband met de financieele resultaten, zonder rekening te houden met de verschillende en veelal abnormale toestanden en met de geldwaarde in die andere landen. In Duitschland zijn de tarieven met ruim 300 pCt. verhoogd, toch loopt het tekort daar in de milliarden; in Zwitserland met een net van 2880 KM., tegen 3636 in Nederland, bedraagt het tekort in 1921 36 miljoen gulden.

Een goed tariefbeleid moet erop gericht zijn het grootst mogelijke rendement te verkrijgen, d.w.z. de verhouding tusschen opbrengst en exploitatiekosten moet zoo gunstig mogelijk zijn. Gevaar dat de spoorwegen in Nederland met deze basis van „tariefpolitiek” woekerwinsten zouden maken is uitgesloten. Daarvoor zijn er te goede correctieven: de concurrentie van den waterweg en andere vervoermiddelen en het bezit van tal van weinig of niet winstgevendende lijnen. In het verleden kon dan ook slechts — en dan nog bij uitzondering — een dividend van 5 pCt. worden behaald. In de toekomst zullen te gunstige resultaten de Regeering aanleiding geven om van hare macht gebruik te maken en of verlaging van tarieven te verlangen, of voorziening in het straks met een enkel woord genoemde „onzichtbaar” tekort.

In ieder geval klinkt nu bestrijding van het tariefbeginsel als sarcasme!

Wanneer het bedrijf in één jaar een verlies oplevert van f 33.000.000,¹⁾ dan moet het gemiddelde vervoer beneden kostprijs hebben plaats gehad; de spoorwegen hebben hun product — het vervoer — met verlies moeten verkopen; zij konden den prijs niet nog hooger stellen, omdat de vraag naar het artikel verminderde. Zoolang in Nederland groote winsten werden gemaakt, overal volop loonend werk was, het reizen in het buitenland werd belemmerd en de concurrerende vervoermiddelen bij duurdere gebruiksmateriaal en hogere loonen eveneens hunne tarieven moesten verhoogen, kon de verhoging der tarieven zich in de ontvangsten afspiegelen. In den loop van 1921 en vooral in 1922 is gebleken, dat de grens is bereikt en dat van verdere verhoging geen heil is te verwachten. Behalve aan de vermindering van welvaart is dit te wijten aan het goedkoopere werken van de concurrentie, die dadelijk van lagere loonen en gemakkelijker arbeidsvoorwaarden kan gebruik maken.

Ook het herstel van normale relatiën met het buitenland is in onze spoorwegfinanciën een niet te verwaarloozen factor; zo valt b.v. in 't oog dat het buitenlandsch goederenvervoer der gezamenlijke Nederlandsche Spoorwegen in 1921 nog slechts evenveel

¹⁾ In tegenstelling met hetgeen gebruikelijk is, reken ik het door den Staat gegarandeerde dividend tot de bedrijfskosten, omdat dit, indien niet verdiend, moet worden bijgepast.

tonnen omvatte als in 1913 van S.S. alleen, ongerekend het transitievervoer door Limburg. De valutaverhoudingen drijven, wat het reizigersvervoer betreft, het Nederlandsche publiek voor ontspanning naar het buitenland en beletten hier het vreemdelingenverkeer; ook hier dus overeenkomstige gevolgen als door de industrie worden ondervonden.

VAN KRETSCHMAR.

(Slot volgt.)

DE POSITIE VAN DEN TUINBOUW VOOR EN NA DEN OORLOG.

„Nederland, de fruit- en groentetuin van West-Europa!” Een uitspraak, die veel waarheid bevat.

Reeds vóór het uitbreken van den wereldoorlog was de uitvoer van tuinbouwproducten belangrijk. Naarmate de industriegebieden van het naburige Duitschland zich krachtiger ontwikkelden en ook Engeland en België in deze richting zich sterker deden gelden, steeg de behoefte aan producten, die in de industrie-centra met goed gevolg niet konden worden gekweekt. Nederland, met zijn land- en tuinbouwbevolking was de aangewezen leverancier. Versche groenten bereikten in den kortst mogelijken tijd de markten van Essen, Mühlheim, Ruhrort en andere plaatsen of werden per scheepsgelegenheid naar de Engelsche hoofdstad of naar fabriekssteden vervoerd. In 1912 bedroeg de uitvoer van groenten naar Duitschland 93 miljoen Kilo, terwijl de cijfers voor Engeland en België resp. 32 en 8 miljoen Kilo waren. Ook versch fruit vond gereeden aftrek. Duitschland betrok in 1913 35 miljoen KG., Engeland en België resp. 6 en 2 miljoen.

Doch ook de luxe-tuinbouw had zich sterk ontwikkeld en had zijn producten op de wereldmarkt weten te plaatsen. Ondernemende bloembollenfirma's hadden hunne reizigers gezonden naar verschillende landen in Europa en vonden ook in Amerika een dankbaar arbeidsveld. In 1913 bedroeg de export van bloembollen, knol- en wortelsiergewassen het belangrijke cijfer van bijna 25 miljoen KG. De Boskoopsche exporteurs, zoowel als die van Naarden—Bussum en Oudenbosch hadden voor hun Rhododendrons en Azaleas, Buxus en Conifeeren, rozen en sierheesters, eveneens een markt gevonden over de geheele wereld, zoodat in 1913 het uitvoercijfer voor boomkwekerij-artikelen geklommen was tot bijna 15 miljoen KG.

Het centrum Aalsmeer, waar de teelt van Chrysanthen, Seringen, Sneeuwballen, Rozen, Hortensia's, Begonia's en Cyclamen zich ingeburgerd en sterk uitgebreid had, exporteerde in 1913 aan potplanten, levende bloemen, takken en bladeren, te samen met bescheiden hoeveelheden uit andere plaatsen, een gewicht van ruim 2½ miljoen KG.

In alle takken van tuinbouw een opbloeiend leven, dat intensiever wordt naarmate het product kan worden afgezet. Geen invoerverboden. Geen afzondering van landen tot wereldjes op zichzelf. Vrij ruilverkeer en vrije ontwikkeling van het bedrijf.

De wereldoorlog brengt verandering in dien toestand. Aanvankelijk niet in slechten zin. De behoefte aan ons artikel wordt grooter.

De uitvoer van groenten wordt in 1914 tot 250 miljoen KG. ongeoerd, terwijl 1915 een aanwas brengt van 100 miljoen, zoodat uitgevoerd werd in dat jaar het enorme cijfer van 350 miljoen KG., driemaal het cijfer van 1912. Ook fruit deelt in dien grooteren aftrek. Het uitvoercijfer van 44 miljoen KG. in 1913 wordt uitgezet tot 105 miljoen in 1915.

Aan den luxe-tuinbouw geeft de oorlog plotseling een schok. In de eerste jaren blijft echter de afzet gehandhaafd. Bloembollen vinden zelfs hun weg nog voortreffelijk. Het uitvoercijfer van 1912, 25 miljoen KG., zwelt in 1915 nog tot bijna 27 miljoen aan. Ook de afzet van potplanten, levende bloemen, takken en bladeren was in 1915 zeer bevredigend en overtrof zelfs dien van 1912 en '13. Boomen en heester-gewassen werden in 1915 uitgevoerd tot ruim 16 miljoen

KG., tegen ruim 14 miljoen in 1913. Aanvankelijk dus alles sterk of minder sterk stijgend. Maar gaandeweg teekent zich de wijziging scherper af, vooral voor den luxe-tuinbouw. Voor bloembollen sluit Engeland in 1916 de grenzen, Duitschland en Oostenrijk verbieden den invoer evenzoo, doch staan ten slotte toe dat een zeker percentage van den vroegeren import wordt ingevoerd. Uitvoer naar Rusland, Frankrijk en Zuid-Europa is vrijwel onmogelijk, en het moeilijke transport naar Amerika beperkt den invoer aldaar. Deze druk op het bedrijf brengt vele kweekers er toe hun bollenkramen in te krimpen en zich toe te leggen op de teelt van warmoezerij-gewassen.

Voor bloemisterij-artikelen, als afgesneden bloemen en snijgroen, sluit Duitschland in 1916 de grenzen. Oostenrijk volgt in 1918 dit voorbeeld. Engeland heeft reeds in 1917 eenzelfde maatregel genomen. Het afzetgebied wordt angstvallig klein. Op de veilingen wordt de productieprijs der bloemen niet gehaald, zoodat ook de bloemisten moeten uitzien naar middelen, om hun grond op andere wijze productief te maken. De teelt van boonen en andere groenten wordt ter hand genomen, terwijl de aanvoer op de binnenlandsche markt krachtig wordt aangevat.

Met de boomkwekerijproducten eenzelfde historie. In 1916 sluiten Duitschland en Engeland hunne grenzen; in 1917 volgen België, Frankrijk en Oostenrijk-Hongarije, terwijl de transportmoeilijkheden een uitvoer naar Amerika practisch vrijwel onmogelijk maken. Eindelijk de zwaarste slag, de in werking treding van het invoerverbod in de Vereenigde Staten van Noord-Amrika. Met den moed der wanhoop wordt de binnenlandsche markt bewerkt, en niet zonder succes, doch de export, de bron van bestaan der boomkweekers, is afgesneden.

De tuinders houden het langer uit, hun product, voedsel, kan niet gemist worden. Weliswaar ontstaan er moeilijkheden, en zijn er regeeringsmaatregelen noodig om export en teelt in de gewenschte banen te leiden, maar de uitvoercijfers blijven hoog, de afzet is verzekerd.

En dan komt de overgang. Wapenstilstand. Vrede. Economische strijd.

Amerika blijft voor boomkwekerij-producten gesloten. Schijnbaar om zich te beschermen tegen den invoer van schadelijke insecten en plantenziekten, maar inderdaad om het zelf geteelde product te beschermen.

Duitschland beschermt evenzoo de voortbrengselen van eigen bodem en staat slechts in bijzondere gevallen den invoer van boomkwekerijproducten toe. Het uitvoercijfer in 1913 groot 2½ miljoen gulden, is geslonken tot 3 ton in 1921. De handel met Oostenrijk, en met Rusland ligt evenzoo absoluut tegen den grond. Gelukkig heeft Engeland de grenzen geopend en heeft er zelfs een levendige afzet naar dat land plaats. Met zorg wordt de handel gekoesterd. Wanneer berichten komen over lage prijzen, die in Engeland op aucties gemaakt zijn, worden maatregelen overwogen om dit euvel tegen te gaan. Men is bevreesd voor de anti-dumping-wet. Alles is er aan gelegen Engeland te behouden. De export naar Engeland, die in 1913 een half miljoen gulden bedroeg, is in 1920 en '21 gestegen tot 1½ miljoen gulden. Ook de drie Noordelijke Rijken zijn een welkom afzetgebied geworden. Vóór den oorlog was de afname daar niet groot, nauwelijks 2 ton gouds. In 1919 echter steeg dit cijfer tot bijna 1½ miljoen gulden, daalde in 1920 tot één miljoen en haalde in 1921 nauwelijks 8 ton.

Een opgaande lijn toont de export naar Canada. In 1913 circa f 7000,— werd in 1919 50.000 gulden gehaald, een bedrag, dat in 1920 tot 1½ ton en in 1921 tot bijna 4 ton aangroeide. De handel op Zwitserland neemt af. Deze was in 1919 ruim 2 ton, in 1920 ruim 1¼ ton. Frankrijk, reeds voor den oorlog een slecht afnemer, (een uitvoercijfer van 2 ton werd niet over-

schreden), is onder de tegenwoordige omstandigheden nauwelijks nog als afnemer te beschouwen.

Gezien den toestand voor den oorlog en de afname thans, behoeven er niet veel woorden gebezigd te worden om de positie van de boomkwekerij te schilderen. Slechts wanneer levering naar buiten mogelijk is, wanneer de vroegere afzetgebieden herwonnen en nieuwe terreinen met succes bewerkt kunnen worden, zal het mogelijk zijn de boomkwekerij op haar hoog standpunt van voorheen te behouden. Open grenzen dus, vrij ruilverkeer.

De bloemisterij, zoo ernstig in de oorlogsjaren getroffen, krijgt eenige verruiming. Engeland laat afgesneden bloemen weder toe, er worden goede prijzen gemaakt. Afzet naar andere landen betekent niet veel verzeleken bij de uitvoercijfers der vóór-oorlogsperiode. Het gemiddelde waardecijfer neemt echter toe. Het jaar 1917 geeft een uitvoer aan van 166.000 KG. met een waarde van 88 duizend gulden, 1918 133 duizend KG. waarde 84 duizend gulden, 1919 328 duizend KG. waarde 328 duizend gulden en 1920 191 duizend KG. waarde 196 duizend gulden. Zonder deze stijging in geldelijke opbrengst zou het bedrijf niet kunnen worden rendabel gemaakt, de hoge productie-kosten in aanmerking genomen.

Een gelukkig verschijnsel is, dat het binnenland meer bloemen afneemt dan vroeger. Bloemen behoren tegenwoordig tot de artikelen, die in geen gezin gemist kunnen worden. De straat-handel neemt grooter afmeting aan.

Voor de bloembollenteelt eindigt de moeilijkste periode vrijwel, gelijktijdig met den oorlog. Engeland heft in 1919 het invoerverbod op, Amerika blijft betrekken, al zijn er enkele artikelen uitgesloten, de Skandinavische landen worden krachtig bewerkt, ook Frankrijk koopt. Duitschland staat geringen import toe, terwijl Rusland geheel als afzetgebied verloren is. De export in 1913 groot 25 miljoen KG. met een waarde van 15 miljoen gulden, wordt in 18 tot ruim 11 miljoen, in 19 tot 14 miljoen, in 20 tot ruim 16 miljoen KG., een waarde vertegenwoordigende in 20 van 19½ miljoen gulden.

Ook hier geldt dat de financieel hoogere opbrengst het mogelijk maakt het bedrijf voort te zetten. De sterk gestegen productiekosten eischen flinke prijzen. ¹⁾

De teelt van grove groenten, die in de oorlogsjaren geweldig was uitgebreid en waarvan het resultaat in de uitvoercijfers tot uitdrukking komt, moet ingekrompen worden. Gelukkig. De groententeelt komt daardoor weer terug tot haar vroegeren omvang. Maar intusschen is Duitschland als groot-afnemer van de markt verdwenen. Ook Oostenrijk wordt niet meer onder de koopers geteld. De koers van het Nederlandsche geld is hoog, de koopkracht van Duitschland en de Donau-landen zeer sterk verminderd. Bovendien gaat Duitschland zich op de teelt van grove groenten meer toeleggen om daardoor onafhankelijk te zijn van het buitenland. Nu het Oosten niet voldoende betreft, moet getracht worden het Westen te ontsluiten. Nederland is nu eenmaal aangewezen op export, het is 't tuinbouw-exportland bij uitnemendheid. De relaties met Engeland, die in de oorlogsjaren geenszins veronachtzaamd waren, gaven aanleiding tot nieuwe transacties. Tomaten vormen een goed handelsartikel. Komkommers en augurken vinden hun weg naar het buitenland, evenzoo sla, kool en peen. Geen moeite wordt ontzien om nieuwe afzetgebieden te ontdekken. Studiereizen worden ondernomen. Aan goede doelmatige verpakking wordt veel zorg besteed, proefzendingen reizen over den Oceaam, alles moet samenwerken om het product zoo goed en zoo snel mogelijk binnen het bereik van den buitenlandschen consument te brengen.

Wat voor groenten geldt, mag ook voor fruit ge-

¹⁾ [Zie Econ. Stat. Ber. 7e Jaargang No. 319 (8 Febr. 1922). Het Bloembollenbedrijf sedert den oorlog.]

zegt worden. Naar Duitschland vindt nagenoeg geen afzet plaats, terwijl vruchten uit Tirol hier op de markt verschijnen. Engeland, steeds een afnemer van kruisbessen, zwarte en roode bessen, zet dien handel voort en besteedt hooge prijzen. Het rijke fruitjaar 1919, werd gevolgd door het slechte fruitjaar 1920. De vruchten konden toen gemakkelijk een plaats op de binnenlandsche markt vinden. Goede en slechte fruitjaren wisselen met elkander af, in het eene jaar zal de export van groot belang, in het andere van ondergeschikt belang zijn. Exportmogelijkheid moet echter blijven bestaan, de concurrentie op de wereldmarkt moet den doorslag geven. Ook voor het fruit dus open deuren.

Zoolang echter sommige landen meenen, zich te moeten beschermen tegen de concurrentie van buitenaf, zoolang de gedachte vastgehouden wordt, dat een land onafhankelijk moet zijn ten opzichte van land- en tuinbouwproducten, zoolang niet erkend wordt, dat in den grond van de zaak alle landen op elkaar zijn aangewezen, zal de tuinbouw blijven voortsukkelen zonder zijn hoogtepunt van weleer te kunnen hernemen. Er is behoefte aan afzet naar allen kant. De tuinbouw is aangewezen op export, kan en wil Europa, en daar buiten, van zijn overvloed laten genieten. Het is een landsbelang, dat met den export is gemeoid. Maar dat geeft ook een verplichting. Artikelen, die Nederland, als tuinbouwland, niet kan produceeren, zal het moeten betrekken van elders. Daarvoor dus de grenzen open, zonder voorbehoud. Ieder land sterk naar zijnen aard. Elk land zijn typische productie. Dus ook afhankelijk, het eene op het andere aangewezen. Zoo gezien moet de tuinbouw weer herleven, doch ook alleen zóó gezien. Er moet samenwerking zijn tot het opruimen van alle slagboomen, die een algemeenen in- en uitvoer in den weg staan.

H. C. VALETON.

DE GELDELIJKE UITKOMSTEN VAN HET STAATSSPOORWEG (S.S.)-BEDRIJF IN INDIE. III.

Is in het bovenstaande het vroegere en het tegenwoordige standpunt der Indische Regeering ten opzichte van de rentabiliteit van Staatsspoorwegen aangeduid, waaruit blijkt, dat een vergelijking van deze spoorwegen, grotendeels aangelegd in den tijd, toen de directe baten geen hoofzaak waren, met de particuliere lijnen, welke juist aan en door die baten hun bestaansrecht ontleenen, niet toelaatbaar is, thans moeten wij terugkeeren tot het artikel van den heer Caspersz, die de teleurstellende financiële resultaten der S.S. aan de gevolge van tariefpolitiek wijt en verbetering hoofdzakelijk verwacht van opzetting der tarieven.

Wat het eerste aangaat, zoo vermeldt de heer Caspersz, dat de particuliere maatschappijen tijdig tot tariefsverhoging overgingen in verband met de gestegen exploitatiekosten, hetgeen de S.S. zou hebben nagelaten. Om het laatstgenoemde verwijt naar behooren te kunnen waardeeren, dienen wij twee vragen te stellen:

- 1e. Wat heeft de S.S. gedaan om haar inkomsten op te voeren en
- 2e. wat waren de leidende gedachten, welke daarbij voorzaten?

Wij zien dan, dat de toenmalige bedrijfsleider der S.S., de heer Damme, reeds in begin Mei 1916 de chefs der 4e afdeling van de Ooster- en Westelijnen aanschreef, dat als gevolg van het groeien der S.S.-uitgaven — door stijging der steenkolenprijzen en uit Europa te betrekken materialen —, het in zijn voor-nemen lag de vrachtprijzen van enkele artikelen tijdelijk te verhoo-gen.

Nadat het Suikersyndicaat en de Adviescommissie inzake de Landbouwnijverheid (met uitzondering van de suikerindustrie) gehoord waren geworden en deze laatste commissie, bij monde van den heer Ottolander,

o.m. betoogd had, dat de taak der S.S. bestond in het bevorderen van het verkeer en niet in het opvoeren der bedrijfswinst, terwijl men hier te doen had met een tijdelijke stijging der uitgaven, werd aan de Regeering voorgesteld om een aantal artikelen hooger te klassificeeren.

Bij de missives van den 1sten G.-Secretaris van 27 Januari 1917 No. 32/III b. en 19 Februari 1917 No. 63/III b. kwam bericht, dat de Landvoogd bezwaren had tegen vrachtverhoging van koffie en thee, zoolang de afscheepmoelijkheden niet opgeheven waren en dat zijne Excellentie niet kon instemmen met eene vrachtverhoging voor goenizakken, meststoffen, brandhout, ijzerwerk en metalen.

Met ingang van 10 Maart 1917 werden daarop, bij wijze van tijdelijken maatregel, de vrachten voor suikerriet, kinabast, hout (met uitzondering van brandhout), benzine, ananas- en agavevezels, klapperolie, suikerrietstekken, suiker, auto's en vuurwerk verhoogd.

Gedurende 1918 kwamen geen belangrijke tariefverhogingen tot stand. Bij G. B. van 28 October 1919 No. 33 werd echter het speciale suikertarief ingetrokken, van welken maatregel de financiële gevolgen in 1920 tot uitdrukking kwamen.

Ook werd eind 1919 het speciale tarief voor vervoer van petroleum in den Oosthoek opgeheven.

Den 4en December 1919 achtte het Bestuur der S.S. den tijd gekomen om verdere stappen te doen in verband met de noodzakelijkheid om maatregelen toe te passen ter vermeerdering van inkomsten tot dekking der zoo sterk verhoogde exploitatiekosten. Eene verhoging van de vrachten van copra, klapperolie, aardappelen en bestelgoederen was hiervan het gevolg.

Den 1sten October 1920 werden de reizigerstarieven met 20 pCt. verhoogd, terwijl verdere verhoging der goederentarieven in 1921 volgde.

Gelijk uit het jaarverslag der S.S. over 1918 (deel 1 blz. 20) blijkt, is in dat jaar ernstig overwogen of het tijdstip niet was aangebroken, om door verhoging der tarieven het hoofd te bieden aan de sterke stijging der exploitatiekosten.

Op dezelfde pagina van het jaarverslag komt nog een zinsnede voor, welke wel geursiveerd gedrukt had mogen worden, omdat daarin de juiste beteekenis der vrachtverhogingen wordt weergegeven. „Hoe-„wel men gemeend heeft zich voorshands tot de „vrachtverhoging voor enkele artikelen te moeten „bepalen, gaf sedert de sterke stijging der exploitatie-„kosten aanleiding om een opzettelijk onderzoek in te „stellen naar de artikelen, welke, in verband met de „sterke waardevermeerdering, een hoogere vracht, dan „thans van toepassing is, kunnen velen enz.”

Inderdaad, dit is de manier om een goede tariefpolitiek te voeren. Het recept, dat de heer Caspersz geeft: het netto-overschot slinkt, dus leg op de te vervoeren goederen maar wat hoogere vracht, deugt principeel niet, immers niet de zelfkosten bepalen in eerste instantie de vervoerskosten, maar de waarde der goederen. De groote voorganger van den heer Caspersz, Mr. baron van der Goes van Dirxland, drukte dit indertijd (*Suikercultuur en goederentarieven 1886*) als volgt uit:

„Indien bij het ontwerpen der tarieven ook staathuis-„houdkundige overwegingen hadden gegolden, dan zou men „begrepen hebben, dat het publiek, dat de spoorwegen moet „gebruiken, niet vraagt naar de kosten van exploitatie, „noch naar die aan den aanleg der lijnen besteed, maar „alleen onderzoekt, of de vracht, die wordt geëischt, geëven-„redigd is aan het nut, dat het vervoer oplevert; oordeelt „het die vracht te hoog, dan blijft het vervoer eenvoudig „achterwege, hoe zuiver technisch het tarief ook berekend „zij” en verderop: „Een ander geval, waarin „le service „rendu”, zooals Bastiat zich uitdrukte, „ne vaut pas, ce „qu'on demande en échange” is, wanneer een ander mid-„del van vervoer een goedkooper tarief aanbiedt.”

Na eenige voorbeelden gegeven te hebben, o.a., dat het vruchtenvervoer uit de Preanger tengevolge van

het hooge tarief doodgedrukt werd, zei de vroegere Directeur der Samarang-Joana Stoomtram Maatschappij:

„Deze voorbeelden toonen voldoende aan, hoe velerlei „factoren in aanmerking moeten worden genomen, wil men „de tarieven op gezonde economische grondslagen vestigen; „zij doen zien, dat wel verre van zich naar de exploitatie- „kosten te richten, op deze alleen behoeft te worden gelet „voor zooverre zij de grens aangeven, waar beneden het „tarief niet mag afdalen.”

Alle goede spoorwegeconomen hebben hiermede rekening gehouden en het treft, dat een zoo scherp denker en zoo ervaren spoorwegexploitant als de heer Caspersz, hier niet op wijst en alleen het plumpe middel van tariefverhoging sec aanbeveelt. Te meer, waar hij eenige maanden tevoren tot de Indische Regeering een nota richtte (door het volksraadslid Valkenburg in de vergadering van 7 Juli 1920 ter sprake gebracht, H.l.e.G.Z. 1920 bl. 535), waarin het volgende voorkomt:

„Gelijk van scheepvaartzijde zelf is aangetoond, hebben „haar zeer vegaande vrachtsverhogingen nog een gerin- „gen invloed gehad op de algemeene prijsstijging, waardoor „zij individueel weinig voelbaar zijn. *Eene verhoging der „spoor- en tramwegtarieven wordt daarentegen haast door „een ieder gevoeld;* in de eerste plaats door de inlandsche „bevolking, die reizen moet, om haar kost te kunnen ver- „dienen.

„De kans van verlies van vervoer ten gevolge van tariefs- „verhoging is daarom bij spoor- en tramwegen grooter „dan bij de scheepvaart. *Het middel van tariefsverhoging „moet door deze dan ook zeer omzichtig worden gehan- „teerd.”*

Tot dezelfde conclusie kwam ook de heer Gerlings, toen hij zijn bezwaren, tegen de later door de Tweede Kamer verworpen „Verkeersbelasting” ontwikkelde; er komt een tijd, dat men uitgaven niet op den verbruiker van het vervoermiddel meer kan afwentelen. Trouwens deze zelfde heer Gerlings, mededirecteur van den heer Caspersz, betoogde reeds in 1883, dat de vrachtprijs, welke aan de behoefte beantwoordde, die was, welke overeenstemde met de waarde, die het vervoer voor den belanghebbende had. (*Economist*, bl. 397):

„Het gezonde beginsel der spoorwegexploitatie meenen „wij thans aldus te kunnen uitdrukken: de spoorweg kan „slechts dan de krachten, waarmede het kapitaal hem ten „algemeenen nutte heeft toegerust, ten volle ontwikkelen, „indien de prijs van het vervoer wordt geregeld naar de „vervoerswaarde.”

De heer Gerlings beschouwde pas daarna de zelfkosten van het vervoer als factor, waarmede rekening is te houden.

Terecht heeft de Regeering dan ook de stelling van den heer Caspersz in hare algemeenheid in de Memorie van Antwoord bij de 1e. Aanvullingsbegroting voor 1922 (2e G.Z. 1921, Onderwerp 1, Afd. VIII stuk 3) bestreden.

Zij is er dan ook niet toe overgegaan den raad van den heer Caspersz op te volgen. Bij dalende trafiek kwam het middel van tariefsverhoging te gevaarlijk voor. Waar materieel thans in voldoende hoeveelheid beschikbaar komt, is het zeer de vraag of het in deze tijden van depressie geen aanbeveling zou verdienen, te trachten, dit tot het uiterste auszunützen door het vervoer te bevorderen door middel van vrachtverlagingen voor daarvoor in aanmerking komende artikelen en daardoor de zelfkosten van het vervoer te doen dalen.

Vrachterverhoging thans zou uit den boeze zijn, een maatregel welke tot mindere inkomsten zou leiden en bovendien het nut van den spoorweg zou doen verminderen.¹⁾ Was de zaak werkelijk zoo eenvoudig als de heer Caspersz het wil doen voorkomen, dan vraagt men zich af, waarom deze bijv. in 1911 geen tariefsverhoging voor den spoorweg ter Sumatra's Oost-

¹⁾ Naar verluidt, wordt door de door den heer Caspersz beheerde maatschappijen een tariefverhoging van 15 pCt. overwogen.

kust heeft aanbevolen. Ongeveer in dien tijd toch was de heer Caspersz bestuurder van die lijn, welke in 1911 slechts 2,38 pCt. van het aanlegkapitaal aan bruto-overschot opbracht, waarbij nog heelemaal geen rekening werd gehouden met pensioenbijdragen, afschrijvingen enz., welke thans door den heer Caspersz — overigens zeer terecht — aan het staatsbedrijf worden in rekening gebracht.

Het door den heer Caspersz in zijn tijdschrift-artikel gehuldigde beginsel vindt in de rijke literatuur, welke over dit onderwerp bestaat, nergens steun.

Zoo zegt Rank op bl. 125 van zijn werk: *Das Eisenbahntarifwesen* u.s.w.:

„Es ist also die manchmal auftauchende Ansicht dasz die „Tarife nur nach den Selbstkosten zu regeln sind von „vornher als unrichtig zu bezeichnen.”

(Zie voorts Ulrich: *Das Eisenbahntarifwesen*, bl. 39).

Bovendien begaat de heer Caspersz hier mog een fout, nl., dat hij staatspoorwegen en particuliere bedrijven in de tariefkwestie geheel over denzelfden kam scheidt. Toch moet hun gestie in dit opzicht geheel verschillend zijn, zelfs als men zich op het jongste in Indië ingenomen standpunt stelt, dat de gebruikers de bedrijfskosten, daaronder begrepen de rente van het aanlegkapitaal, volledig moeten vergoeden. Een particulier exploitant zal er altijd nog iets bovenop leggen, waaraan hij, van zijn standpunt uit, natuurlijk groot gelijk heeft. (Zie o.a. Gerlings in de *Economist* van 1883 bl. 396).¹⁾

Terugkeerende tot het uitgangspunt constateeren wij, dat de S.S. wel degelijk in de oorlogsjaren de tarieven verhoogde, als het noodig was en zich daarbij door de juiste economische overwegingen liet leiden. Terecht zag men in, dat verhoogde tarieven storend ingrepen in het verkeer en in hooge mate prijsopdrijvend en daardoor ontwrichtend werkten, zoodat de uiterste voorzichtigheid geboden was. Pas toen bleek, dat de verhoogde exploitatiekosten niet het gevolg waren van spoedig voorbijgaande factoren ging men noodgedwongen tot verhoging over; uit den aard der zaak waren de particuliere ondernemingen geruimen tijd vóórgegaan. Wil men dit een nadeel van staats-exploitatie noemen, dat de S.S. tarieven stabiel bleven en dat dit staatsbedrijf niet medewerkte tot verdere ontwrichting der toestanden?²⁾ Zeker is het ongelukkig, dat in het midden van 1921 juist de algemeene inzinking op Java intrad, toen de verhogingen pas in werking waren getreden, doch dit doet niets tot het principe af, dat het belang van de gemeenschap meebracht de tarieven zoolang mogelijk op het oude peil te houden.

Tegenstanders van dit principe, o.a. de heer Kerkkamp, hebben de door de S.S. consequent doorgevoerde richting bestreden. (Zie de Handelingen van den Volksraad 1e. G.Z. 1912, bl. 519).

Natuurlijk kwam deze afgevaardigde geen vijf mi-

¹⁾ Zie ook: R. von der Borcht, *Das Verkehrswesen*, bldz. 72, 104, 107, 117; Emil Rank, *Das Eisenbahntarifwesen*, bldz. 112. Over de staatspoorwegen schreef voorts vorst Bismarck in Febr. 1879 — en in deze materialistische tijden mag het wel eens herinnerd worden — „Der Staat habe „auszer der Verzinsung des Amlagekapitals der Bahnen auch „die aus der wirtschaftlich richtigen Ausübung des von ihm „gewährten oder geübten Privilegiums hervogehende Be- „fruchtung des allgemeinen Verkehrs und Zunahme des „Wohlstands der Bevölkerung sowie die damit in Zusam- „menhang stehende Erhöhung der staatlichen Lebenskraft „der Nation in Rücksicht zu nehmen.”

²⁾ Door welke zonderlinge overwegingen particuliere maatschappijen zich soms laten leiden, moge blijken uit de volgende aanhaling uit het jaarverslag over 1920 van de Batavia Electriche Tram-Maatschappij (bl. 7): „Tot „deze tariefverhoging bestond temeer aanleiding, aange- „zien de Vennootschap van de zijde van den Gemeenteraad „van Batavia niet de geringste medewerking mocht onder- „vinden bij hare plannen om de vervoerscapaciteit der „hoofdlijn door middel van spoorverdubbeling te ver- „groeten.”

nuten later met zichzelf in tegenspraak, toen hij de S.S. van *prijsofdrijving* beschuldigde, omdat de vrachten van bouwmaterialen enz. verhoogd waren geworden (bl. 520). Zoo gaat het, als men zich door invalende gedachten laat leiden.

Edoch, ik teekende in het begin van dit artikel reeds aan, dat men de bedrijfsresultaten van een staatsexploitatie niet mag afmeten naar een enkel boekjaar. Welnu, neemt men de exploitatie der S.S. over een langer tijdvak, dan ziet men, dat de geleden directe schade niet zoo heel groot is en dat de uitkomsten over een langere periode alleszins bevredigend zijn te achten.

Of daarmede alles verdedigd is, wat in de oorlogsjaren door de S.S. gedaan of nagelaten werd, zal hiermede niet aangetoond worden.

Om iets te noemen, het feit, dat de zelfkosten niet tijdig herzien werden, zoodat het goederenvervoer op groote afstanden (boven 250 K.M.) van feitelijk te lage vrachten profiteerden, d.w.z. van vrachten, waarop werd toegelegd — zal niet goedgepraat worden. Evenmin dat blijkbaar geen juist overzicht bestond van de bestellingen in Europa, en de crisisprijzen, welke daar berekend werden.

Dit is ook niet de bedoeling van dit artikel. M.z. heb ik alleen willen constateeren, dat bij alle waardeerding voor den arbeid van den heer Caspersz, deze schrijver de bedrijfsresultaten der S.S. door een te donkeren bril bekijkt, het wezen van Staatsexploitatie miskent en middelen ter verbetering aan de hand doet, welke geen verbeteringen blijken te zijn, integendeel. Naar dezerzijdsche meening is men thans op den goeden weg, beperking in de exploitatieuitgaven — bezuiniging —, verder vermindering van improductieve uitgaven, zoolang de crisistijd aanhoudt en last not least zelfbeperking in de expansie.

Gedurende de laatste jaren is inderdaad te veel hooi op de vork genomen, de organisatie van het bedrijf, waaraan groote gebreken kleefden en *nog* kleven, was daarop niet ingericht.

Waar wij dagelijks om ons heen kunnen zien, dat bij particuliere ondernemingen in de oorlogsjaren en na-oorlogsjaren achteraf beschouwd geweldige fouten zijn gemaakt — welke bedrijfsleiding reikte zich ooit het brevet van onfeilbaarheid uit? — daar is geen enkele reden om met kennis der financieele resultaten *over een eenigszins langere — we namen aan een tienjarige — periode*, de vraag door den heer Caspersz aan het slot van zijn opstel neergeschreven en in het begin van dat artikel afgedrukt, ontkenkend te beantwoorden.

S. A. REITSMA.

(Slot volgt.)

LONDENSCHÉ CORRESPONDENTIE.

De conferentie van Londen; beurs en geldmarkt; verwachte wetgeving inzake de Trade Boards en de preferentiele rechten op thee; verlaging der spoorwegtarieven; handelsbeweging over de maand Juli.

Onze Londensché correspondent schrijft ons d.d. 12 Augustus 1922:

The outstanding influence during the past week has of course been the London Conference of allied premiers which, opening in a gloomy atmosphere and working up to a sinister climax on Thursday, now seems to promise results which if they lack constructive merit are at least not particularly harmful. The Conference, like all others which attempt to settle economic questions mainly by political considerations, has from the start been regarded as incapable of producing any considerable contribution to the solution of the problems involved in the economic reconstruction of Europe and few people were surprised that the first demands of France were of such a nature as to be unacceptable to the other allied powers. After the sudden calling together of the cab-

inet on Thursday there was a considerable body of opinion both in the City and in the Press which regarded the state of affairs as extremely grave but throughout the week it has been felt that at the eleventh hour some compromise would be effected. So far as information is available at present this would seem to have been the case and further the lines on which the discussion is reported to be proceeding are substantially those advocated by this country.

Briefly it appears that Germany is to be granted a moratorium as previously arranged and during this period no payments in cash are to be demanded from her, that is to say the retention of 26 per cent on German exports by the Reparations Commission is abandoned. Further M. Poincaré has given way on the demand for two customs barriers, one for the Rhineland and one for the Ruhr, and the main point still in dispute is as to the exact treatment of mines and forests.

Though it is of course still possible that the Conference will break down on this subject it is fully appreciated both in England and in France that the difference of opinion is on the interpretation of the exact significance which attaches to the term „mortgage” in the Versailles Treaty. The French delegates maintain that its meaning is that given to it in French law while the British consider that the powers which it was intended to confer are more restricted. It is hard to believe that where so much has been surrendered the whole agreement will be allowed to fall through and this morning's papers express in general the view that, provided the Ruhr is saved from exploitation, Mr. Lloyd George will gracefully surrender on this point.

The British proposals on which the discussion is proceeding as I write envisage the autonomy from German Government control of the Reichsbank and the reformation of German public finance during the period of the moratorium. In order to secure compliance with these suggestions it is proposed that 26 per cent of the receipts on German exports and all German customs should pass through the hands of the Reparations Commission and that some form of mortgage should be given on the mines in the Ruhr and on the forests. This is in all conscience bad enough but at least it does not impair the power of Germany to increase her exports and may even be helpful to the Government in its task of reconstructing finance. It is to hope that Germany will make the best of this opportunity to take effective steps to put her house in order. The „Times” this morning deplores the „extravagance of time” which has been practised with regard to the settlement of reparations payments and interallied debts and expresses the fear that by the time some lasting settlement is reached it may be too late to put it into operation. This idea is by no means new but is given special importance by recent developments both in Germany and in Austria.

As already stated opinion in the City was at one time considerably disturbed in view of a possible rupture between Britain and France. Such an event would of course be highly regrettable but it is clear that among many disadvantages it would have the merit of placing the aims of each of the powers in a simple and straightforward manner before the public which in itself would be no slight advantage.

The effect of the Conference and the depreciated exchanges on the Stock Exchange was astonishingly small. It is true that throughout Thursday and Friday the general tone of the markets was quiet but the only noticeable reactions, namely those in short term Government securities and in Home Railway stocks were due primarily to other causes. The notice of the suspension of the sale of Treasury Bills „on tap” came as a shock to the discount market on Wednesday and was a factor in accen-

tuating the shortness of money which has prevailed for some days and is expected to continue until at least the middle of next week. From the point of view of the Government the action was no doubt timely since with revenue coming in well it was desirable to keep the tender rates as low as possible and a large demand for additional bills yesterday would certainly have raised it.

Although Parliament is enjoying its summer vacation there is no lack of talk of legislation in the autumn. Among proposals to which some prominence is given is a measure which will restrict the scope of Trade Boards to the provisions of the Act of 1909 that is to the regulation of minimum wages in the sweated trades. The recent legislation has tended to widen the sphere covered by their activities considerably and the employer is now in arms against this interference — as he considers it — with his rights. Another subject which may be on the tap is the effect of the preferential treatment of imports of tea grown within the Empire. It is well known that this preference has hit the Chinese growers hard and a report is now to hand from the British Chamber of Commerce in Shanghai to the effect that both the reduced sales of China tea and the resentment felt by the growers are reacting on the demand for Lancashire cotton goods. Lancashire is at present rather sceptical as to the cause of the falling off in demand but if the connection outlined above can be established there will no doubt be an agitation for the removal of the bounty or the tax. To those who have followed the „Fabric Gloves” dispute the analogy between the two cases will be sufficiently clear.

In extension of the reduction of railway rates in England it is now announced that similar concessions have been secured from the Scottish lines with the exception of the diminution of 12½ per cent for local rates in Scotland. The Federation of British Industries have however concluded an agreement with the Companies whereby they undertake „sympathetically to consider applications for exceptional rates in cases where the through rates from England act to the prejudice of Scottish traders”. Thus to all intents the reductions announced now apply equally to the two countries as far as the foreign trader is concerned.

The preliminary figures of British foreign trade for July, published this afternoon, show a very marked diminution in the excess of imports: This is chiefly due to a very considerable rise in the value of exports which is in its turn to a large extent the result of increased coal shipments to the United States. The actual amounts so far as at present available are given in the table below.

	£ 1.000.000		Change per cent.
	July.	June.	
Exports	60,4	52,1	+ 15,9
Imports	81,8	84,3	— 3,—
Excess of Imports	21,4	32,2	

The figure for exports is the third highest for this year the only months in which it was exceeded being January and March.

As compared with July 1921 the results for last month are even more satisfactory; the increase in exports being over £ 17 millions sterling while the imports are just over £ 1.000.000 greater. The following table shows the changes since last year.

	£ 1.000.000		Change per cent.
	July 1922.	July 1921.	
Exports	60,4	43,2	39,9
Imports	81,8	80,5	1,9

Compared with a year ago the exports of coal show an increase of approximately four million pounds sterling while the imports for the past month of this commodity have been nil. For the first seven months of the year there is an increase of £ 113.005 in exports

over the same period in 1921 while the amount by which imports fall short of the figure for that period is reduced to £ 83.306.709.

Further evidence of the extent to which this country has, for the moment, benefitted by the coal strike in America is provided by the figure of coal output for the week ended July 29th. which at 4.989.100 tons is very nearly 600.000 tons higher than for the previous seven days, while the weekly average for July exceeds that for June by a slightly larger amount. No figures are as yet available for the first week in August but, judging from the accounts one hears they should be substantially higher than those recorded above.

INDEXCIJFERS.

Ook in Juli is het indexcijfer der groothandelsprijzen weer eenigszins gestegen en wel met zeven punten, van 4389 op 4396. Dit is 137 punten boven het laagste punt van dit jaar, aan het eind van Februari. Gedurende de laatste twee maanden is de stijging gemiddeld slechts 12 punten per maand geweest en hoewel het te gewaagd zou zijn te veronderstellen, dat deze klaarblijkelijke stabilisatie noodzakelijk meer dan een tijdelijke moet zijn, hebben de laatste maanden zeker een toenemende neiging tot standvastigheid vertoond. Het totaalcijfer van eind Juli is 39 punten hooger dan dat aan het eind van het vorig jaar. Maar zooals blijkt uit onderstaande — aan „The Economist” ontleende — tabel, is dit kleine verschil over zeven maanden het netto resultaat van zeer verschillende bewegingen in de diverse groepen.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5)	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April ..	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli ..	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
Einde Dec. 1914	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
„ „ 1915	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
„ „ 1916	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
„ „ 1917	1286½	686	1684½	839½	1348½	5845	263,2
„ „ 1918	1303	782½	1805½	816	1337	6094	277,0
„ „ 1919	1441½	881½	2442½	1145	1453½	7364	334,7
„ „ 1920	1344	805	1284	1216	1275	5924	269,3
„ Jan. 1921	1295½	797	1187	1128½	1209	5617	255,3
„ Febr. „	1176½	771	1038	1053	1137½	5176	235,3
„ Mrt. „	1212	727	1030	1003	1125	5097	231,7
„ April „	1196	723	1031	936	1043	4929	224,0
„ Mei „	1195	691	996	963	1065	4910	223,2
„ Juni „	1174½	665½	973½	973	1023½	4810	218,6
„ Juli „	1165	707½	958½	937	1030	4798	218,1
„ Aug. „	1184	716½	998	920½	1000	4819	219,0
„ Sept. „	1119½	688	1258	871	987½	4924	223,8
„ Oct. „	956	685	1171	816	960	4588	208,5
„ Nov. „	951	672	1117½	774	943½	4458	202,6
„ Dec. „	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
„ Jan. 1922	907½	654½	1066½	730	925½	4284	194,7
„ Febr. „	948	640½	1037½	696½	936½	4259	193,6
„ Mrt. „	980	687	1038	700	892	4297	195,3
„ April „	1008½	667	1010	709½	890	4285	194,8
„ Mei „	1040½	657	1079	710½	885	4372	198,7
„ Juni „	1000½	676½	1135	690	887	4389	199,5
„ Juli „	994½	669	1120	712½	900	4396	199,8

Wanneer men kijkt naar de groep-totalen ziet men, dat de kleine stijging voor Juli het gevolg is van kleine tegengestelde bewegingen in de verschillende groepen. De daling in de voornaamste groep der voedingsmiddelen vindt zijn oorzaak in goedkoopere aardappelen en rogge, welke prijsverminderingen ruimschoots voldoende waren om de kleine stijgingen voor tarwe, meel, haver, schapenvleesch en rijst te niet te doen. In de tweede groep der voedingsmiddelen compenseerde een daling in de boterprijzen, na de groote stijging in Juni, ruimschoots een geringe verhooging voor thee. In de weefstoffengroep waren hennep, jute en zijde alle lager, terwijl vlas en En-

gelsche wol aantrokken. Amerikaansche ruwe katoen was na eenige bewegingen bijna standvastig; het Egyptische product werd goedkoper en ook de noteringen voor gaar en stoffen bewogen zich in dalende richting.

De delfstoffengroep vertoont de grootste stijging, voornamelijk toe te schrijven aan stoomkolen, waarvoor de exportvraag zeer toenam, vooral naar de Vereenigde Staten. Koper, lood en tin trokken eveneens wat aan, terwijl ruw-ijzer iets kon dalen. In de diversengroep is de voornaamste beweging een sterke stijging voor talk. Stelt men Juli 1914 gelijk 100, dan geeft onderstaande tabel de volgende cijfers:

Data	Granen en vleesch	Anderc voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: olïën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1919....	249	250	396	247	263	287
Maart 1920....	261	260	484	269	309	325
Juni 1920....	261	263	415	278	281	305
December 1920....	233	229	209	261	230	231
Maart 1921....	209	206	167	216	203	198
Juni 1921....	203	188	158	210	185	188
September 1921....	193	195	204	189	178	192
October 1921....	166	194	190	176	173	178
November 1921....	165	190	181	167	170	174
December 1921....	159	180	180	164	168	170
Januari 1922....	157	186	173	158	167	167
Februari 1922....	164	182	168	150	169	166
Maart 1922....	169	195	168	151	161	167
April 1922....	174	189	164	152	160	167
Mei 1922....	180	186	175	153	159	170
Juni 1922....	174	192	184	149	160	171
Juli 1922....	172	190	181	153	163	171

De delfstoffengroep blijft niettegenstaande de stijging van Juli het dichtst bij den stand van vóór den oorlog, terwijl de tweede groep de grootste stijging vertoont. Vergelijkt men den huidige stand met dien van eind Juli van het vorig jaar, dan hebben de eerste groep der voedingsmiddelen, de delfstoffen en de diversengroep een groote daling te boeken, terwijl weefstoffen en de tweede groep der voedingsmiddelen gestegen zijn.

Datum	Algem. index-cijf. van „the Economist”	Gem. ponden koers over de afg. mnd.	Herleid index-cijfer.
1 Januari 1914.....	119,2	12,11 ³ / ₄	119,6
1 Januari 1915.....	127,3	11,78	124,1
1 Januari 1916.....	151,6	11,02	138,3
1 Januari 1917.....	223,0	11,68	215,6
1 Januari 1918.....	263,2	11,06	240,9
1 Januari 1919.....	277,0	11,19	256,6
1 Januari 1920.....	334,7	10,14	281,0
Einde Januari 1921....	255,3	11,37 ¹ / ₂	240,4
„ Februari „....	235,3	11,34	220,9
„ Maart „....	231,7	11,36	217,9
„ April „....	224,0	11,30	209,5
„ Mei „....	223,2	11,17	194,8
„ Juni „....	218,6	11,34 ³ / ₄	205,3
„ Juli „....	218,1	11,42	206,2
„ Augustus „....	219,0	11,77	212,5
„ September „....	223,8	11,77	218,1
„ October „....	208,5	11,59	200,0
„ November „....	202,6	11,35	190,3
„ December „....	198,0	11,42	187,2
„ Januari 1922....	194,7	11,47	184,8
„ Februari „....	193,6	11,61	186,1
„ Maart „....	195,3	11,54	186,5
„ April „....	194,8	11,63	187,5
„ Mei „....	198,7	11,51	189,3
„ Juni „....	199,5	11,49	189,8
„ Juli „....	199,8	11,47	189,7

Rectificatie. Tot ons leedwezen verviel onder het artikel „De Joint Stock Banks” in het nummer van 2 Augustus l.l. de naam van den schrijver, Dr. B. H. de Jongh te Londen. — Red.

AANTEKENINGEN.

De economische toestand van Zweden.
— In Zweden worden de teekenen van een beginnend herstel op economisch gebied talrijker. De meest belangrijke verschijnselen, die ertoe leiden, dat men in een verbetering van den algemeenen toestand gelooft, zijn de stabilisatie der goederenprijzen en van den dollarkoers, welke laatste thans sinds enkele maanden is waar te nemen, het tot stand komen van een groot aantal loonsverlagingen, daling van den uitvoer uit landen met gedeprécieerde valuta, hetgeen voor de eigen industrie grootere markten in binnen- en buitenland schept en de verbetering in den Zweedschen uitvoer. Als factor van groote beteekenis komt hierbij de record-oogst van 1921, waaromtrent enkele cijfers volgen:

	1920 tons	1921 tons
Tarwe	280.917	342.293
Rogge	569.850	706.445
Totaal	850.767	1.048.738
Haver	1.014.809	1.111.828
Suikerbieten	1.039.289	1.484.551
Knolgewassen	2.494.599	2.918.222

Door deze resultaten kon de invoer van tarwe, die in 1920 201.000 tons bedroeg, in 1921 tot 156.000 tons dalen, welke cijfers voor den suikerinvoer resp. 60.400 en 6.800 tons bedroegen. Ongelukkigerwijs zijn de vooruitzichten voor 1922 minder gunstig. Op reserves uit oogst 1921 kan echter wel gerekend worden.

De onzekerheid der factoren, die thans een opleving veroorzaken, maakt het begrijpelijk, dat men in industriële kringen nog huiverig is, zich uit te laten over de duurzaamheid der verbetering.

Het is dan ook een feit, dat de verslagen der ondernemingen over 1921 een zeer somber beeld geven, doch velen hadden hun verwachtingen nog lager gesteld. Dit heeft er toe bijgedragen het pessimisme op de effectenbeurs wat te doen werdwinen, hetgeen blijkt uit een verbetering van de koersen gedurende Mei, die zoo algemeen en gedeceideerd was, dat men haar niet als toevallig kan beschouwen.

De marktwaarde van dertien industriële fondsen, uitgedrukt in procenten van kapitaal en reserve, gelijk deze berekend wordt door den Skandinaviska Kreditaktiebolaget, aan wiens driemaandelijk bericht deze beschouwingen in hoofdzaak zijn ontleend, steeg van plm. 70 tot plm. 115 pCt., na sinds April van het vorig jaar met één onbeteekenende onderbreking onder de 100 pCt. geschommeld te hebben. De omzetten ter beurze van Stockholm, uitgedrukt in den gemiddelden omzet van 1908/1912, die gedurende 1921 om de 50 pCt. schommelden, stegen sinds Maart tot ruim 150 pCt.

De uitvoercijfers der voornaamste Zweedsche producten vertoonen ook een stijging.

De export van hout werd aanvankelijk geremd door den langen winter. Desniettenstaande werden in de maanden Januari-Mei 340.000 M³. gezaagd, ongeschaaft hout uitgevoerd, tegen 144.000 M³. in dezelfde periode van het vorig jaar. De verschepingen in dat jaar begonnen eerst goed in de tweede helft. De export in Juni 1922 bedroeg 607.000 M³.

Veel orders worden ontvangen uit Frankrijk, terwijl wegens een tariefloorlog tusschen Spanje en Finland eerstgenoemd land een aantal orders in Zweden heeft geplaatst en ook Denemarken, Nederland, België, Duitschland en Zuid-Afrika hout hebben afgenomen. De Engelsche importeurs, die vóór den oorlog de beste klanten waren, toonden groote terughoudendheid, doch schijnen in den laatsten tijd minder gereserveerd te worden doordat de bouwnijverheid in Engeland eenige teekenen van herleving vertoont. Verwacht wordt, dat voor de verwoeste gebieden nog veel noodig zal zijn, doch dat daarnaast Engeland, waar bij het begin van het seizoen de voorraden zeer gering waren, nog veel noodig zal hebben.

De markt voor houtpulp, mechanische en chemische, heeft zich langzamehand hersteld van de zeer scherpe Finse en Duitse concurrentie. De uitvoer bedroeg in de periode Januari—Mei 194.000 tons, tegen 62.000 in de overeenkomstige periode van 1921, terwijl de productie in het eerste kwartaal 1922 van 70—77 pCt. van normaal bedroeg. De cijfers voor Juni vergeleken met die van dezelfde maand in 1913, zijn met 71.000 ton ongeveer op dezelfde hoogte.

Ook de papierexport onderbond den invloed der Duitse concurrentie, vooral in de betere kwaliteiten. Intusschen werd in April jl. weer 90 pCt. der normale productie bereikt, terwijl medegedeeld wordt, dat de export in Juni, 27.000 ton overschrijdend, ongeveer normaal was.

Wat de ijzererts-mijnbouw betreft, in Midden-Zweden zijn sommige minder rijke ertsvelden tot inactiviteit gedoemd wegens de hooge spoorvrachten en wegens de kosten, wegens hooge loonen en korten werktijd, verbonden aan het concentreeren en briquetteeren van het erts, noodig, om het in verkoopbaren vorm te brengen. Des te levendiger is echter de export van erts uit de mijnen in Noord-Zweden, waar het erts gemakkelijker aan de oppervlakte gebracht wordt, het hooge ijzerpercentage het verkoopbaar maakt zonder concentratie en de groote productie vrachtreductie mogelijk maakt. Nog moeit tevoren zag de haven van Narvik op dezen tijd van het jaar zooveel schepen. De export bedroeg gedurende de eerste 6 maanden van 1922 2.258.000 ton erts, tegen 1.798.000 in dezelfde

periode van 1921 en 1.688.000 tons in het eerste halfjaar van 1913, indertijd een record-cijfer. De ijzerindustrie daarentegen vertoont nog maar een geringe opleving, al hebben de orders thans een cijfer bereikt, dat sinds Januari 1921 niet meer voorkwam. Bij de hoogovens echter is nog geen toeneming van orders te bespeuren.

De export van lucifers bedroeg van Januari tot Juni 12619 ton, tegen resp. 8423 en 17211 ton in de overeenkomstige perioden van 1921 en 1913.

Verbetering van den toestand blijkt ook uit de werkloosheidspercentages, die hiervoor zijn afgedrukt. Het aantal werklozen daalde van 175.000 in Mei tot 112.000 in Juni.

Af te wachten blijft echter, hoe een en ander zich bij het naderen van den winter zal ontwikkelen.

ONTVANGEN:

Financieel Adresboek voor Nederland. Zes en twintigste jaargang, 1922; Drukkerij en Uitgeverij J. H. de Bussy, Amsterdam, Ao. 1922.

Handboek voor de kennis van Nederland en Koloniën, samengesteld met medewerking van verschillende Departementen van Algemeen Bestuur en uitgegeven door het Departement van Buitenlandse Zaken (Directie van Economische Zaken). Met 19 kaarten en 34 afbeeldingen; 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff; 1922.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 Juni 1922.

Yves-Guyot, Le comité des banquiers et l'emprunt allemand; *W. M. J. Williams*, Le budget britannique 1922—1923; *A. Barriol*, Note sur une méthode simplifiée de calcul du rendement des obligations à long terme; *L. Forgeron*, Le mécanisme technique et les changes éventuelles du projet d'assurances sociales (suite); *X.*, Chronique de l'inflation; *J. Lefart*, Revue de l'Académie des sciences morales et politiques (du 15 février au 15 mai 1922); *X.*, Le projet du budget de 1923; *B. L. L. E.*, La Ligue du libre-échange (juin 1922); *G. Martin*, Le déséquilibre économique et le régime fiscal en France.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Mei 1922.

H. Kröger, Weltanschauung und Wirtschaftsführung; *Th. Buddeberg*, Vom logischen Strukturwandel der volkswirtschaftlichen Begriffe.

Idem. — Jena, Juni 1922.

K. Elster, Parerga zur Wirtschaftstheorie.

Journal of Political Economy. — Chicago, April 1922.

W. C. Keirstead, Succession duties in Canadian provinces; *K. Derry* and *P. H. Douglas*, The minimum wage in Canada; *W. H. Spencer*, Recent cases on price maintenance; *S. L. Bigelow*, *I. L. Sharfman*, and *R. M. Wenley*, Henry Carter Adams; *W. E. Atkins*, The personnel policies of the A. Nash Company; *S. Mac Clintock*, French finances and economic resources; *J. Viner*, Textbooks in government finance; *A. S. Keister*, Recent tendencies in corporation finance; *A. Hewes*, Russian Wage systems under communism; *S. P. Meech*, Kansas city Power and Light Company.

Idem. — Chicago, Juni 1922.

R. G. Tugwell, Human nature in economic theory; *R. N. Owens*, The hundred million dollar foreign-trade financing corporation; *J. F. Pyle*, The income-tax law of the State of Missouri, as amended August 3, 1921; *F. A. Kingsbury*, Business judgment and the business curriculum; *L. C. Marshall*, A combined secondary and college curriculum; *J. E. Moffat*, Courses in foreign trade; *E. S. Gregg*, A case against dis-

Werklooze leden van Vakverenigingen in procenten van het ledental.

	Ongechoolde fabrieks-arbeiders.		Metaal-bewerkers.		Metselaars.	Arbeiders in zagerijen.	Textielarbeiders.	Transport-arbeiders.	Hout- en boschbedrijven.	Totaal.
	Ijzer-gieterijen enz.	Machine-fabrieken.								
1913										
Januari	17,5	1,0	3,9	42,9	7,9	1,5	7,7	15,6	8,9	
Februari	12,0	0,8	4,0	48,8	6,3	2,0	10,2	13,4	7,1	
Maart	10,5	0,7	3,9	29,8	4,3	1,3	3,9	13,3	5,7	
April	6,9	0,6	3,6	9,1	2,6	1,4	6,0	8,8	4,0	
Mei	3,4	0,3	3,2	2,3	0,1	1,3	3,3	4,1	2,6	
Juni	8,8	0,5	2,7	1,9	1,0	1,3	3,3	2,9	2,7	
Juli	8,0	0,5	2,5	1,9	0,7	2,0	3,9	2,5	2,5	
Augustus	8,5	0,2	2,2	5,2	2,1	1,0	4,6	1,0	2,3	
September	7,4	0,3	1,9	6,9	1,0	0,4	8,5	1,8	2,2	
October	3,7	0,4	2,2	12,3	2,8	2,8	3,3	3,5	2,6	
November	6,2	0,8	2,3	17,2	3,1	3,0	6,2	5,3	4,4	
December	23,4	0,9	2,7	13,1	14,2	2,7	6,8	5,7	7,5	
1920										
Januari	17,5	2,2	4,3	35,6	10,8	0,6	6,8	14,1	7,6	
Februari	8,4	31,7	5,6	30,1	5,2	—	5,2	9,2	7,5	
Maart	9,0	4,5	3,2	16,8	5,4	0,2	5,9	7,0	4,5	
April	7,6	0,9	2,1	10,4	6,5	0,1	4,6	3,8	3,5	
Mei	6,5	0,4	3,9	9,0	1,1	0,1	4,1	2,9	2,9	
Juni	9,3	0,4	3,6	6,2	1,4	0,3	3,2	6,3	3,4	
Juli	6,2	0,5	3,4	7,7	1,8	0,3	4,1	2,8	2,8	
Augustus	7,1	0,8	2,7	4,4	3,6	2,1	2,8	2,8	2,9	
September	7,2	0,7	2,1	3,9	1,8	1,3	3,5	4,3	2,8	
October	6,8	3,1	3,2	9,4	6,4	6,5	4,1	7,7	4,3	
November	10,8	5,0	5,4	22,0	8,6	10,1	10,3	10,8	7,0	
December	32,7	20,3	10,7	27,5	21,1	11,6	19,9	16,4	15,6	
1921										
Januari	32,6	22,7	16,5	39,6	26,5	19,2	19,9	33,5	20,1	
Februari	30,1	25,1	22,6	39,3	21,5	12,7	13,2	34,7	20,7	
Maart	36,2	26,6	24,3	36,2	35,9	22,9	33,8	34,8	24,5	
April	33,7	26,6	26,4	21,9	41,4	17,3	18,5	33,7	24,2	
Mei	39,6	21,8	26,2	12,5	43,4	29,8	22,2	30,6	25,1	
Juni	39,7	34,1	31,6	10,8	43,0	28,3	28,6	31,1	27,7	
Juli	31,8	33,7	34,1	10,3	50,0	32,0	32,8	31,8	27,8	
Augustus	32,3	32,9	34,4	17,7	50,9	26,4	33,3	29,7	26,8	
September	34,4	36,1	34,9	25,5	47,4	15,4	13,2	30,6	26,2	
October	35,3	32,3	35,3	42,0	44,8	15,7	10,0	34,1	26,8	
November	34,8	32,3	34,8	60,7	43,1	9,8	16,0	37,4	28,7	
December	45,3	41,5	33,8	65,0	63,0	6,5	10,9	42,1	33,2	
1922										
Maart	36,3	29,6	42,8	70,5	34,2	5,4	22,8	52,1	30,6	
Mei	28,8	22,4	34,7	19,3	23,2	5,0	11,9	41,4	23,3	

criminating duties; *A. Hewes*, The attitude of the Soviet government toward co-operation; *H. D. Kitson*, The growth of the „service idea” in selling; *J. O. McKinsey*, Organization and methods of the Walworth Manufacturing Company.

Political Science Quarterly. — New York, Juni 1922.

R. J. McFall, Regulation of business in Canada; *H. J. Bresler*, The French railway problem; *J. Davis*, A sociological interpretation of the Russian revolution; *H. E. Barnes*, The evolution of modern penology; *H. L. McBain*, Proportional representation in American Cities; *G. Speranza*, An Italian ambassador's diary of the Peace Conference.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, Mei 1922.

Mr. Dr. J. H. van Zanten, Vijf-en-twintig jaren Kamers van Arbeid; *A. W. IJzerman*, Vier jaren sociale politiek; *P. J. C. Ultee*, De ongevalwet 1921; *Mr. M. J. A. Moltzer*, Jammer.

Idem. — Amsterdam, Juni 1922.

Prof. Dr. A. Manes, De sociale verzekering in het internationale arbeidsrecht; *Mr. C. J. Koch*, Werkloosheidsverzekering; *Ir. Z. Th. Fetter*, Beroepskeuze en psycho-techniek; *Th. W. te Nuyt*, Voorkoming van invaliditeit.

La Réforme Sociale. — Parijs, Juni 1922.

G. Blondel, Le péril allemand; *T. Rothe*, Pourquoi et comment réduire les dépenses de l'Etat français; *P. Nourrisson*, Nécrologie. M. Hubert-Valleroux; *G. Blondel*, Le mouvement économique et social. — Allemagne, Autriche-Hongrie.

Bank-Archiv. — Berlijn, 15 Juni 1922.

W. Dreyfus, Zur Zwangsanleihe; *L. Merzbach*, Die Börsenumsatzsteuer und ihre Wirkung auf das Wirtschaftsleben; *Dr. Koepfel*, Die Vorauszahlungen auf die geplante Zwangsanleihe; *Dr. Weisbart*, Der Ertrag der Zwangsanleihe; *Dr. v. der Leyen*, Die deutsche Eisenbahnfrage. Eine Replik; *Dr. H. Klotz*, Der Wert des Dollars.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Juni 1922.

E. Schmülling, Een woord over ruilverkaveling en hare betekenis voor Java; *W. E. Boerman*, Deutsche kanalen en kanaalplannen (vervolg). Met 2 schetskaarten; *Dr. C. G. S. Sandberg*, Het uitdrogend Zuid-Afrika als immigratiegebied; Werken en Studiën, geschreven door Prof. Dr. H. Blink.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, Juni 1922.

Gerke, Entwicklung des niederschlesischen Industriebezirkes; *W. Kraus*, Der Aufbau der deutschen Kohlenwirtschaft; *E. Kobbert*, Die öffentlich-rechtliche Verwaltung der Gaswerke; Zustand, Fortschritte und Entwicklungsmöglichkeiten der Eisenbahnen in den Vereinigten Staaten von Nordamerika.

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Juli 1922		Juli 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	52.326	f 1.771.103.000	44.361	f 2.399.056.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk...	28.195	„ 1.381.359.000	21.716	„ 2.052.004.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	2.522	„ 9.293.000	1.274	„ 9.729.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels.	4	18 Juli '22	Zweeds. R. ksbk	5	10 Mrt. '22
Bk. Bel. Binn. Eff.	4	18 Juli '22	Bk. v. Noorw.	5½	18 Mei '22
Vrsch. in R.C.	5	18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk.	3½	2 Mrt. '22
Bk. van Eugeland	3	13 Juli '22	Belg. Nat. Bk.	5-5½	19 Mei '21
Duitsche Rijksbk.	6	28 Juli '22	Bank v. Spanje	5½	18 Mei '20
Bk. van Frankrijk	5	11 Mrt. '22	Bank v. Italië	6	20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk.	7	30 Nov. '21	F. Res. Bk. N.Y.	4	21 Juni '22
Nat. Bk. v. Denem.	5	25 Apr. '21	Javassche Bank	3½	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
12 Aug. '22	2¾-5/8	2 1/4	2 1/4	4-5/8	—	3 1/2-4 1/4
7-12 A. '22	2¾-7/8	2 1/2	2-1/4	4-5/8	—	3 1/2-5 1/2
31 J.-5A. '22	2 7/8-3 1/4	2 1/2-3 1/4	1 7/8-2 1/4	4-5/8	—	3-5 1/2
24-29 J. '22	2¾-7/8	3-1/4	1 7/8-2	4-5/8	—	3-4 1/2
8-13 A. '21	—	3-4 1/4	4 5/8-7/8	4-5/8	—	5 1/2-6
9-14 A. '20	3	3 1/2	6 3/4	4-5/8	—	6-7
20-24 Juli '14	3 1/2-3 3/8	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1 1/2	2 3/4	5 1/2-7 1/2

1) Noteering van 1 Augustus.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De hoofdschotel was ook deze week weder de beweging van de markten. De eenigszins optimistische stemming aan het einde der vorige week ging al spoedig weder over in een zwart pessimisme en de koers daalde weder tot 0,28%. Toen bleek, dat de conferentie nog niet geheel mislukt was en de Engelsche voorstellen grondig werden behandeld, trad een licht herstel in; slot 0,32%. Parijs en België volgden ongeveer dezelfde lijn; alleen liep Parijs meer terug, zoodat bij het herstel België ten slotte boven den koers van opening kwam. Voor de overige wissels heerschte eenigszins een vacantiestemming. De omzetten waren gering, vooral voor Skandinavie, Zwitserland en Spanje. Ook de omzetten in dollars waren niet groot. Het belang van dit devies is in de laatste weken weder veel kleiner geworden, zonder dat een oorzaak daarvoor valt aan te wijzen. De stemming voor al deze wissels was vrij stationnair; alleen Londen liep iets terug. Daarentegen was Indië opnieuw vaster, 0,98—0,98%.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	Brussel	Nieu York
7 Aug. 1922	11.50½	21.02½	0.34	0.005½	19.88½	2.58 1/4
8 „ 1922	11.50½	21.02½	0.34	0.005½	19.83½	2.58
9 „ 1922	11.49½	21.02½	0.33	0.005	19.72½	2.58
10 „ 1922	11.48½	20.52½	0.29½	0.005½	19.45	2.58
11 „ 1922	11.48½	20.77½	0.29½	0.005	19.73	2.57 7/8
12 „ 1922	—	—	—	—	—	—
Laagsted. w. 1)	11.48	20.45	0.28½	0.002½	19.37½	2.57 1/4
Hoogete „ „ 1)	11.51½	21.20	0.36	0.007½	20.05	2.58 3/4
4 Aug. 1922	11.52	21.25	0.33½	0.005½	20.05	2.59
28 Juli 1922	11.49	21.37½	0.47	0.007½	20.26	2.58 1/4
Muntpariteit	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm	Kopenhagen	Christiania	Zwitserland	Spanje	Batavia
7 Aug. 1922	67.60	55.65	44.15	49.12½	40.10	97 3/4-98
8 „ 1922	67.50	55.60	44.30	49.15	40.—	97 1/2-98 1/2
9 „ 1922	67.55	55.47½	44.40	49.12½	39.95	98-98 1/4
10 „ 1922	67.52½	55.50	44.70	49.12½	39.90	98-98 1/4
11 „ 1922	67.60	55.60	44.50	49.05	39.80	98-98 3/8
12 „ 1922	—	—	—	—	39.95	98-98 3/8
L'ste d. w. 1)	67.35	55.30	44.—	49.—	39.75	97 3/4
H'ste „ „ 1)	67.70	55.65	44.65	49.25	40.20	98 3/8
4 Aug. 1922	67.70	55.75	44.10	49.25	40.05	96 3/4-97
28 Juli 1922	67.30	55.55	43.75	49.10	40.05	96 3/4-97
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

*) Noteering van 5 Augustus. *) Idem van 29 Juli.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Beilijn (in ct. p. Mrk)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
12 Aug. 1922	4.46.50	8.18	0.13	38.80
Laagste d. week	4.44.87	8.01	0.12	38.70
Hoogste " "	4.46.50	8.18	0.14	38.80
5 Aug. 1922	4.46.—	8.20	0.13	38.70
29 Juli 1922	4.45.—	8.15	0.16	38.65
Muntpariteit	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 1/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	29 Juli 1922	5 Aug. 1922	7-12 Aug. '22 Laagste Hoogste	12 Aug. 1922
Alexandrië..	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*B. Aires ¹⁾ ..	d. p. \$	44 15/16	44 7/16	43 3/4	44 1/4
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/3 11/16	1/3 11/16	1/3 5/8	1/3 23/32
Hongkong ...	id. p. \$	2/7 9/32	2/7 1/16	2/6 1/2	3/5 1/2
Lissabon ...	d. per Mil.	3 27/32	3 13/16	3 13/16	3 7/8
Madrid ...	Peset. p. £	28.65	28.71	28.72	28.90
*Montevideo ¹⁾	d. per \$	44 1/8	44 1/8	43 1/4	44 1/4
Montreal ...	\$ per £	4.48	4.46 1/2	4.46	4.47 1/2
*R.d. Janeiro.	d. per Mil.	7 1/2	7 13/32	7 5/16	7 13/32
Rome ...	Lires p. £	96 29/32	96 1/32	96 1/2	99 1/2
Shanghai ...	Sh. p. tael	3 5 7/8	3 5 3/8	3 4 1/2	3 5 1/2
Singapore ...	id. p. \$	2/3 11/16	2/3 31/32	2 3 15/16	2 4 1/8
*Valparaiso..	peso p. £	32.60	32.60	32.60	32.80
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/1 29/32	2 1 1/4	2/1 21/32	2/1 23/32

*Koersen der voorafgaande dagen. ¹⁾ Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen	te New York
12 Aug. 1922	34 5/8
5 " 1922	35 1/8
29 Juli 1922	35 1/8
13 Aug. 1921	37 5/8
14 Aug. 1920	59 1/8
20 Juli 1914	24 15/16
	68 5/8
	69 5/8
	69 1/4
	61
	95 3/8
	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 14 Augustus 1922.

Activa.		
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 89.186.675,88 1/2 B.-bk. " 38.593.028,96 Ag.sch. " 62.730.295,01 1/2	f 190.509.999,86
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 81.831.300,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		81.831.300,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 30.894.119,01 1/2 B.-bk. " 7.003.226,15 Ag.sch. " 67.085.533,78 1/2	f 104.982.878,95
Op Effecten	f 86.692.292,48	
Op Goederen en Spec.	f 18.290.586,47	104.982.878,95
Voorschotten a. h. Rijk		14.159.246,75
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.238.850,— Muntmat., Goud " 549.715.947,01	f 605.954.797,01
Munt, Zilver, enz.	f 8.528.767,48 1/2	
Muntmat., Zilver		614.483.564,49 1/2
Effecten	Bel.v. h. Res.fonds. f 5.573.320,37 1/2 id. van 1/2 v. h. kapit. " 3.892.600,37 1/2	9.465.920,75
Geb. en Meub. der Bank		4.522.000,—
Diverse rekeningen		31.092.128,51 1/2
		f 1.051.047.039,32
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 5.660.599,75	
Bijzondere reserve	" 1.675.581,33	
Bankbiljetten in omloop	" 970.672.160,—	
Bankassigatiën in omloop	" 2.097.925,31	
Rek.-Cour. Het Rijk	f —	
saldo's: Anderen	f 43.536.379,95	
Diverse rekeningen	" 7.404.392,98	
		f 1.051.047.039,32

NED. BANK 14 Aug. 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo	f 410.481.654,43 1/2
Op de basis van 1/2 metaaldekking	177.820.361,38 1/2
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.052.408.270,—
Verschillen m. d. vorig. weekst.: Meer	
Minder	
Disconto's	8.763.141,43 1/2
Buitenlandsche wissels	4.335.655,—
Beleeningen	2.936.562,60 1/2
Goud	—
Zilver	289.559,14 1/2
Bankbiljetten	10.896.005,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	7.197.673,33 1/2

Voor naamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
14 Aug. 1922	605.955	8.529	970.672	45.634
7 " 1922	605.955	8.239	981.568	37.864
31 Juli 1922	605.955	8.156	988.449	36.825
24 " 1922	605.955	8.020	976.325	75.857
17 " 1922	605.955	7.720	992.036	49.638
15 Aug. 1921	605.969	11.007	1.004.597	58.938
16 Aug. 1920	636.339	15.912	1.025.134	109.288
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dekking-percentage
14 Aug. 1922	190.510	35.000	104.983	410.482	60
7 " 1922	199.273	34.000	102.046	409.567	60
31 Juli 1922	169.530	6.000	132.879	408.316	60
24 " 1922	215.686	55.000	116.200	402.798	58
17 " 1922	217.478	55.000	105.443	404.599	59
15 Aug. 1921	221.915	68.700	168.306	403.528	58
16 Aug. 1920	94.859	10.000	303.716	426.572	58
25 Juli 1914	67.947	14.300	61,686	43.521 1/2	75

¹⁾ Op de basis van 1/2 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	7 Aug. 1922	14 Aug. 1922
Aan schatkistpromessen..	f 328.130.000,—	f 332.460.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	" 34.000.000,—	" 35.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 231.378.000,—	" 230.967.000,—
Aan zalverbons	" 29.273.474,50	" 29.843.738,—
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	" 261.419.000,—	" 264.063.000,—
Voorschot aan Gemeenten	31 Met	30 Juni
voor door Rijk voor hen	" 62.040.702,94	" 49.737.202,—
te heffen Ink. belasting		
Tegood v. d. Postch. & G. dst	7 Aug. " 54.585.577,20	14 Aug. " 54.585.577,—

JAVASCHE BANK.

Voor naamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden	Beschikb. metaal-saldo
5 Aug. 1922	200.000	268.500	91.000	128.100	
29 Juli 1922	200.250	266.500	85.000	129.950	
22 " 1922	201.500	267.500	82.500	134.050	
8 Juli 1922	152.321	49.051	270.272	60.281	135.962
1 " 1922	148.994	48.723	265.049	83.330	128.739
24 Juni 1922	149.961	48.369	264.572	68.995	132.272
6 Aug. 1921	207.930	19.363	305.628	140.470	138.541
7 Aug. 1920	206.696	6.259	338.922	207.206	103.869
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 2

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schotten aan het Gouv.nem.	Diverse rekeningen ¹⁾	Dekking-percentage
5 Aug 1922		178.000		20.600 3	***	56
29 Juli 1922		169.100		17.000 3	***	57
22 " 1922		164.520		18.400 3	***	58
8 Juli 1922	33.401	20.291	79.923	5.743	24.123	61
1 " 1922	33.261	22.808	78.827	20.315	22.870	57
24 Juni 1922	34.309	23.206	73.073	9.216	23.070	53
6 Aug. 1921	37.257	25.081	98.581	32.748	32.885	50
7 Aug 1920	27.888	24.098	185.312	89.460	14.721	39
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/2 metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen 1)	Dioerse rekeningen 2)
1 Juni 1922	684	1.223	88	344	670	181
1 Mei 1922	709	1.143	83	282	666	200
1 April 1922	706	1.157	78	335	604	173
1 Maart 1922	759	1.127	79	272	552	142
1 Februari 1922	749	1.121	79	312	725	288
1 Januari 1922	749	1.139	84	334	670	287

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
9 Aug. 1922	127.400	125.542	302.095	27.000	259.903
2 " 1922	127.400	125.774	299.730	27.000	257.343
26 Juli 1922	127.404	124.758	296.447	27.000	253.995
19 " 1922	127.402	124.256	297.611	27.000	255.488
12 " 1922	127.901	124.249	298.635	27.500	257.411
5 " 1922	128.459	124.523	297.904	28.000	256.461
10 Aug. 1921	128.381	127.564	327.133	28.500	290.827
11 Aug. 1920	123.068	125.528	363.393	28.500	333.358
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-perc. 1)
9 Aug. '22	43,033	76.450	16.239	104.500	20.308	16,82
2 " '22	44.280	76.980	15.356	107.970	20.075	16,28
26 Juli '22	46.505	72.243	14.297	107.576	21.096	17,30
19 " '22	46.740	76.216	22.175	104.467	21.596	17,05
12 " '22	47.104	73.663	12.612	112.375	22.102	17,68
5 " '22	67.988	75.820	14.923	133.394	22.386	15,09
10 Aug. '21	50.115	81.107	18.259	114.197	19.266	14,55
11 Aug. '20	68.250	73.806	15.999	124.019	15.990	11,40
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ³ / ₈

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-perc. 1)
7 Aug. '22	1.025.949	1.004.859	13.339.704	198.463.679	7
28 Juli '22	1.024.850	1.004.860	13.083.023	189.794.722	7
21 " '22	1.025.330	1.004.859	9.351.163	177.027.024	6
14 " '22	1.024.326	1.004.859	10.789.974	175.437.418	7
7 " '22	1.024.476	1.004.859	14.281.874	172.736.686	8
30 Juni '22	1.023.602	1.003.859	14.605.085	169.211.792	9
4 Aug. '21	1.106.010	1.091.554	3.900.631	77.654.680	7
7 Aug. '20	1.098.249	1.091.678	17.648.143	56.060.462	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Aug. 1922	220.375.517	36.758.781	26.469.700	13.325.100
28 Juli 1922	215.980.298	39.976.216	25.422.500	13.067.900
21 " 1922	203.026.231	35.603.336	20.724.900	9.336.900
14 " 1922	201.126.658	36.275.656	22.301.400	10.774.100
7 " 1922	189.949.556	31.531.010	25.221.100	14.264.400
30 Juni 1922	190.877.495	37.173.745	25.082.800	14.588.900
4 Aug. 1921	76.226.305	9.311.940	12.223.000	3.825.400
7 Aug. 1920	42.242.412	12.975.818	31.015.400	17.823.500
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Butt.gew. voorsch. a/d. Staat
9 Aug. '22	5.530.590	1.948.367	285.409	577.892	23.500.000
2 " '22	5.530.360	1.948.367	285.355	578.015	23.000.000
26 Juli '22	5.530.149	1.948.367	285.255	577.890	23.400.000
19 " '22	5.529.780	1.948.367	285.239	578.178	23.500.000
11 Aug. '21	5.521.597	1.948.367	275.948	623.876	25.000.000
12 Aug. '20	5.589.774	1.978.278	248.022	685.469	25.800.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleen-ning	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	1.994.057	34.926	2.174.583	36.449.878	2.210.643	73.665
2.517.259	35.042	2.139.106	36.399.294	2.357.561	25.115	
2.103.237	35.453	2.154.527	36.049.939	2.352.183	79.900	
2.081.932	35.723	2.206.053	36.369.763	2.379.916	42.853	
2.513.100	72.725	2.180.895	37.225.800	2.641.845	39.415	
1.965.153	499.359	1.969.326	38.046.323	3.319.643	69.561	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldt	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. oon prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu-latie	Rek. Crt. part.
10 Aug. '22	333.246	84.653	480.000	561.516	6.420.837	270.621
3 " '22	332.073	84.653	480.000	590.193	6.402.679	219.636
25 Juli '22	332.012	84.653	480.000	623.224	6.327.881	321.398
18 " '22	330.763	84.653	480.000	624.133	6.287.335	256.511
11 Aug. '21	321.509	84.653	480.000	760.666	6.190.687	341.944
12 Aug. '20	356.693	84.653	480.000	696.846	5.485.314	1.602.293

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu-latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
26 Juli '22	3.054.531	2.238.763	—	126.967	2.126.809
19 " '22	3.045.335	2.236.735	—	123.987	2.132.848
12 " '22	3.035.833	2.203.411	—	121.207	2.158.122
5 " '22	3.020.677	2.184.958	—	113.252	2.194.323
27 Juli '21	2.531.231	1.721.825	—	154.065	2.537.517
30 Juli '20	1.977.704	1.302.605	111.531	150.936	3.120.138

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
26 Juli '22	536.119	1.888.114	105.198	76,1	79,2
19 " '22	592.438	1.942.531	105.239	74,7	77,8
12 " '22	587.617	1.924.937	105.224	74,4	77,3
5 " '22	653.937	1.884.702	105.217	74,0	76,8
27 Juli '21	1.669.920	1.695.274	102.263	59,8	63,4
30 Juli '20	2.836.935	2.408.309	95.225	39,6	43,3

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
19 Juli '22	795	10.807.529	1.432.051	14.688.733	3.487.015
12 " '22	796	10.839.161	1.438.146	14.783.545	3.476.360
5 " '22	796	10.838.372	1.400.669	14.679.673	3.470.561
28 Juni '22	799	10.783.121	1.440.290	14.627.985	3.380.434
20 Juli '21	814	11.677.590	1.227.247	13.059.045	2.905.378
23 Juli '20	814	16.916.291	1.388.021	14.274.099	2.715.438

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 14 Augustus 1922.

In Augustus, de vacantiemaand bij uitnemendheid, pleegt de beurs nooit een bijzonder levendig karakter te vertoonen, komt er dan nog bij, dat de internationale politiek het publiek dwingt eene afwachting houding aan te nemen, dan is het maar al te begrijpelijk, dat ook in onze berichtperiode het verkeer ter beurze zeer stil was.

Op het oogenblik, dat dit overzicht geschreven wordt, zijn de resultaten van de Londensche conferentie nog niet bekend, het ziet er echter niet naar uit, dat de beslissingen aldaar genomen een sterken invloed op het koersverloop ter beurze, zoowel hier als elders, zullen uitoefenen. De berichten immers in den loop van de achter ons liggende week ontvangen, wisselden zoo dikwerf van tendenz, nu eens wezen zij op eene beslissing ten gunste van het Engelsche standpunt, dan weer meende men den Gallischen haan te hooren victorie kraaien, zonder dat de naast betrokken beurzen, die van Londen en Parijs, sterk in de eene of andere richting beïnvloed werden.

Het is dus uiterst moeilijk, bepaalde factoren aan te wijzen, die het beursverkeer in de laatste dagen in eene bepaalde richting hebben geleid, de beurs is vrijwel voor het moment immuun voor elken invloed van buiten af. Het eenige, waarvan nog notitie wordt genomen, is de houding van Wall Street, omdat men ter beurze zeer goed weet, dat elke daadwerkelijke verbetering van den economischen toestand in de Oude Wereld, zonder hulp van de Nieuwe niet wel mogelijk is.

Naast het vele troosteloze, dat de naaste toekomst van ons werelddeel op dit oogenblik geeft te aanschouwen, geeft de constante optimistische kijk, dien men in de Vereenigde Staten op den loop der dingen blijkt te hebben, reden tot verheugenis. Ofschoon het arbeidsconflict nog niet is beëindigd, schijnt het economisch leven geen al te groote stoornis te ondervinden, voorts is het een geruststellend verschijnsel, dat president Harding zijne persoonlijke bemiddeling blijft verlenen de partijen tot elkander te brengen. De staat van onuitgevoerde orders der Staaltrust, een bekende graadmeter van het industriele leven der Unie, wees einde Juli, met de vorige maand vergeleken, een vooruitgang aan van 5.636.000 ton op 5.776.000 ton, een cijfer, dat met het gelijksoortige van het vorige jaar, 4.840.000 ton, vergeleken zeker een goed figuur slaat. De stemming blijft dan ook te New York vast, terwijl de fluctuatien slechts weinig te beteekenen hebben.

Hetzelfde is het geval te Londen, waar de eenstemmigheid tusschen regeering en volk inzake de houding jegens Frankrijk een goeden indruk hebben gemaakt. De reeds vroegere geconstateerde gunstige stemming voor Zuid-Afrikaansche mijnwaarden blijft aanhouden, nu blijkt, dat de geschatte waarde der Transvaalsche goudproductie van Juli £ 3.105.199 bedraagt, tegen £ 2.871.712 over Juni, terwijl de eerstgenoemde waarde hooger is dan elk overeenkomstig bedrag gedurende dit en het vorige jaar; in het jaar 1920, ook in Juli, werd slechts éénmaal eene grootere productiewaarde verkregen. Turken gevraagd voor Fransche rekening. Prof. Peruvian Corporation verbeterden met het oog op den financieelen toestand van het betreffende land, eveneens lagen Mexicanen vast in de markt, nu de hervatting van den dienst der buitenlandsche schuld langzamerhand een feit gaat worden. Petroleumwaarden prijshoudend, Mexican Eagle iets beter gedisponeerd dan de vorige week.

Hoezeer de belangen van Frankrijk en Engeland ook schijnen uiteen te loopen, was zulks toch niet van invloed op de desbetreffende beurzen, want die van Parijs had in navolging van Londen een kalm en vast verloop. Suikerwaarden bleken gezocht op de betere stemming voor het product, Turken en Rio Tinto's vast. Roemeensche petroleumwaarden konden het avans der vorige week niet geheel behouden, doch blijven prijshoudend.

Had in de week, deze berichtperiode voorafgaande, de daling der Deutsche valuta naar verhouding slechts geringen invloed op de Berlijnsche effectenmarkt uitgeoefend, in de afgelopen week werd de schade ruimschoots ingehaald. De dollar liep van 765 naar 880 en sluit iets zwakker, niettegenstaande de biljettencirculatie weer aanzienlijk is toegenomen. In den aanvang der week bleken vooral Montanwaarden sterk gezocht en de meest stormachtige koersstijgingen waren wederom aan de orde van den dag. Zoo verbeterden aandelen Harpener Bergbau gedurende één beurstijd meer dan 500 pCt.; van 4400 pCt. in den aanvang der week verbeterden zij tot boven de 5000 pCt. en verlaten de week ca. 4800. Nog sensationeeler waren de koersfluctuatien van aandelen Hoesch, die van 1500 op 2700 kwamen, daarna 2300. De aandelen van de

Rhein-Elbe Union, het machtige Stinnes-concern, waren eveneens sterk gefavoreerd, aandelen Gelsenkirchen kwamen van ruim 1500 op 2300, om daarna tot ca. 2000 terug te loopen.

Ook de overige aandelen kregen hunne portie dezer „Katastrofenhause”, zij het ook in mindere mate. Bankaandelen waren vast gestemd, aandelen Deutsche Bank kwamen boven de 500, de verbetering in deze afdeeling kon niet zulk een geprononceerd karakter dragen, daar in verband met de jongste fusies enz. nog heel wat van dit materiaal zich in de eerste hand bevindt en bij deze gunstige gelegenheid wordt „abgestossen”. Electriciteitswaarden gevraagd, aandelen A.E.G. verbeterden van 735 tot boven de 900 pCt., ook Chemische waarden sterk gezocht, aandelen Badische Anilin stegen van 880 tot boven de 1000 pCt.

Ten onzent was het heel wat kalmer, grooter contrast dan tusschen deze zoo even geschilderde wilde koersverheffingen en de houding der Amsterdamsche beurs is nauwelijks denkbaar. Op sommige dagen kwam voor menig toonaangevend fonds slechts ééne motieering tot stand, zoodat de open hoek in het desbetreffende fonds geheel verdwenen was. Geld blijft zeer ruim, voor prolongatie werd zelfs 2 pCt. genoteerd, hiermede in verband blijft de vraag naar eerste klas beleggingswaarden aanhouden.

	7 Aug.	11 Aug.	14 Aug.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. 1918	87 $\frac{1}{16}$	87 $\frac{5}{8}$	87 $\frac{5}{8}$	+ $\frac{9}{16}$
4 $\frac{1}{2}$ % " " " 1916	87 $\frac{1}{16}$	87 $\frac{1}{16}$	88 $\frac{5}{16}$	+ $\frac{1}{4}$
4 % " " " 1916	78 $\frac{3}{2}$	78 $\frac{15}{16}$	79	+ $\frac{1}{2}$
3 $\frac{1}{2}$ % " " "	71	71 $\frac{1}{4}$	71 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{2}$
3 % " " "	61	61	61 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{2}$
2 $\frac{1}{2}$ % Cert. N. W. S.	53	53 $\frac{1}{4}$	53 $\frac{5}{8}$	+ $\frac{5}{8}$
5 % Oost-Indië 1915	90	90 $\frac{1}{2}$	91	+ 1
6 % " " " 1919	95 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{1}{8}$	95 $\frac{1}{16}$	- $\frac{3}{16}$
4 % Oostenr Kronerente	$\frac{3}{4}$	2 $\frac{1}{2}$	2	+ $\frac{1}{4}$
5 % Rusland 1906	4 $\frac{3}{4}$	3 $\frac{3}{8}$	4 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{2}$
4 % Rusl. bij Hope & Co.	4 $\frac{3}{16}$	4 $\frac{3}{16}$	4 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{1}{16}$
4 $\frac{1}{2}$ % China Goud 1898 ..	76 $\frac{1}{4}$	76 $\frac{1}{4}$	76 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
4 % Japan 1899	65 $\frac{1}{4}$	—	—	—
4 % Argentinië Buitenl.	69 $\frac{1}{8}$	—	—	—
5 % Brazilië 1895	56 $\frac{1}{8}$	56	54	- 2 $\frac{1}{8}$
7 % Staatspoor	103 $\frac{1}{2}$	103 $\frac{3}{8}$	103 $\frac{1}{4}$	- $\frac{1}{4}$
7 % Amsterdam	103	103	102 $\frac{3}{4}$	- $\frac{1}{4}$

De suikermarkt blijft vast en ware er geen algemeene apathie aanwezig, zeker zouden de koersen der betrokken aandelen sterker gemonteerd zijn dan zulks nu het geval was. De verkoopen der Visp hebben een zeer bevredigend verloop, de eerste verkoopen uit den nieuwen oogst zijn door anderen gevolgd, terwijl uit den ouden oogst nog grif afdoeningen tot ca. f 14,— per pikol plaats vinden, veel zal er dus van den ouden oogst niet meer over zijn. In verband met het een en ander waren aanvankelijk ter beurze speciaal aandelen Vorstenlanden gezocht, later ook de overige aandelen beter.

Ook op de petroleummarkt bewogen de koersen zich in golvende lijn, echter noch naar boven, noch naar beneden hadden de fluctuatien veel te beteekenen. Roemeensche waarden blijven prijshoudend, al was het animo geringer dan dat der vorige week.

	7 Aug.	11 Aug.	14 Aug.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	124 $\frac{1}{4}$	122	122 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{4}$
Koloniale Bank	109 $\frac{3}{4}$	113 $\frac{3}{8}$	119 $\frac{1}{2}$	+ 9 $\frac{5}{8}$
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	121 $\frac{1}{4}$	123 $\frac{3}{8}$	124 $\frac{3}{16}$	+ 2 $\frac{5}{16}$
Rotterd. Bankvereniging..	88 $\frac{1}{4}$	—	—	—
Amst. Superfosfaatfabriek .	30 $\frac{1}{4}$	39 $\frac{1}{2}$	—	+ 9 $\frac{1}{4}$
Van Berkel's Patent	28 $\frac{3}{4}$	29 $\frac{3}{8}$	30	+ $\frac{1}{4}$
Insulinde Oliefabriek	2 $\frac{1}{8}$	2	2 $\frac{1}{8}$	- $\frac{3}{8}$
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand	51 $\frac{1}{4}$	47 $\frac{1}{4}$	48 $\frac{3}{4}$	- 2 $\frac{1}{2}$
Hollandia Melkproducten ..	135	137 $\frac{1}{2}$	139 $\frac{1}{2}$	+ 4 $\frac{1}{2}$
Philips' Gloeilampenfabriek	240	244	—	+ 4
R. S. Stokvis & Zonen	578	—	—	—
Vereenigde Blikfabrieken ..	77 $\frac{1}{2}$	—	—	—
Compania Mercantil Argent.	34 $\frac{1}{2}$	32	32	- 2 $\frac{1}{8}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	139 $\frac{3}{8}$	148	151 $\frac{1}{2}$	+ 11 $\frac{5}{8}$
Handelsver. Amsterdam ...	333 $\frac{1}{2}$	343 $\frac{1}{2}$	351 $\frac{1}{2}$	+ 18
Holl. Transatl. Handelsver.	18	—	—	—
Linde Teves & Stokvis ...	72 $\frac{1}{4}$	72	73	+ $\frac{3}{4}$
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	$\frac{1}{4}$	—	—	—
Tels & Co's Handel-Mij.	8 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{8}$	7 $\frac{1}{8}$	- 1
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	118 $\frac{1}{2}$	125 $\frac{1}{4}$	127 $\frac{1}{4}$	+ 8 $\frac{3}{4}$
Kon. Petroleum-Mij.	407 $\frac{3}{4}$	404	412 $\frac{1}{2}$	+ 4 $\frac{3}{4}$
Orion Petroleum-Mij.	—	—	—	—
Afgest. Aand.	38 $\frac{1}{2}$	38	38	- $\frac{1}{2}$
Steauna Romana Petroleum	—	—	—	—
Mij. .. Afgest. Aand.	39 $\frac{3}{4}$	41	40 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{3}{4}$

	7 Aug.	11 Aug.	14 Aug.	Rijzing of daling.
Amsterdam-Rubber-Mij.	62	59 ⁹ / ₈	64 ³ / ₄	+ 2 ³ / ₄
Nederl.-Rubber-Mij.	36	37	40	+ 4
Oost-Java-Rubber-Mij.	104	108	110 ¹ / ₈	+ 6 ¹ / ₈
Deli-Batavia	243	249 ¹ / ₂	260	+ 17
Deli-Maatschappij	183 ¹ / ₂	185 ¹ / ₂	193 ¹ / ₂	+ 10
Senembah-Maatschappij	266	277 ¹ / ₂	296 ¹ / ₂	+ 30 ¹ / ₂

Scheepvaart-aandeelen prijshoudend, ook hier waren de omzetten zeer gering, van een speciale voorkeur van de zijde van het publiek kan niet gewaagd worden, eenige stuks vraag of aanbod beheerschen de geheele markt.

	7 Aug.	11 Aug.	14 Aug.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	111 ¹ / ₂	110 ¹ / ₄	118	+ 6 ¹ / ₈
" " "gem.eig.	99	97 ¹ / ₂	102 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₂
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	35	—	—	—
Hollandsche Stoomboot-Mij.	18	17 ³ / ₄	18	—
Java-China-Japan-Lijn	72	70	72	—
Kon. Hollandsche Lloyd	10 ¹ / ₂	10 ⁵ / ₁₆	11 ¹ / ₂	+ 1
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	50	49	—	- 1
Koninkl.-Paketaart Mij.	82 ¹ / ₂	82 ³ / ₄	83 ¹ / ₂	+ 1
Maatschappij Zeevaart	50	51	54	+ 4
Nederl. Scheepvaart-Unie	88	87 ³ / ₄	89 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Nievelt Goudriaan	104 ¹ / ₄	104	105	+ 3 ¹ / ₄
Rotterdamsche Lloyd	114 ³ / ₄	114 ⁷ / ₈	114 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₄
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	57 ¹ / ₂	60	—	+ 2 ¹ / ₂
" " „Nederland”	114 ¹ / ₂	113 ³ / ₄	117	+ 2 ¹ / ₈
" " „Noordzee”	21	22	—	+ 1
" " „Oostzee”	57 ¹ / ₂	56	—	- 1 ¹ / ₂

Hetzelfde is feitelijk met alle andere afdelingen ter beurze het geval, nu er geene bijzondere factoren zijn aan te wijzen, die een zekere aandeelsoort op de eene of andere wijze weten te beïnvloeden. Bij rubberaandeelen is het nog steeds wachten op de restrictie, die, gezien den prijs van het product, weer verder af lijkt te liggen. Rubber is te Londen zelfs beneden de 7¹/₂ d. per Engelsch pond gedaald, terwijl in Indië voor 36 cent per Hollandsch pond f.o.b. Belawan wordt gelaten. In navolging van de Anglo Dutch schijnen thans ook bij onze ondernemingen onderhandelingen gevoerd te worden met Amerikaansche afnemers inzake het afnemen van geheele oogsten tegen een sliding scale met een minimum van 40 cent per pond, waardoor in elk geval de financiering der desbetreffende ondernemingen in de eerste tijden zou verzekerd zijn.

Tabakken stil en prijshoudend.

	7 Aug.	11 Aug.	14 Aug.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	175 ¹ / ₄	176 ³ / ₄	—	+ 1 ¹ / ₂
Anaconda Copper	109 ⁵ / ₈	109 ¹ / ₄	—	- 3 ³ / ₈
Un. States Steel Corp.	104 ¹ / ₈	104	—	- 1 ¹ / ₈
Atchison Topeka	107 ⁵ / ₁₆	108 ¹ / ₈	108 ⁷ / ₈	+ 1 ⁵ / ₁₆
Southern Pacific	96 ⁷ / ₈	97 ¹ / ₂	97 ⁷ / ₁₆	+ 3 ¹ / ₁₆
Union Pacific	149 ³ / ₄	153	152 ³ / ₄	+ 3
Int. Merc. Marine orig. Com.	16 ¹ / ₂	14 ¹ / ₂	15 ⁵ / ₈	- 7 ¹ / ₈
" " "prefa.	69 ¹ / ₈	65 ³ / ₁₆	65 ¹ / ₂	- 3 ⁵ / ₈

De Amerikaanse markt met geringe omzetten, in navolging van Wall Street iets zwakker gestemd. Marinevaarden eerst gevoelig lager op geruchten van de staking der dividendbetaling op de preferente aandeelen, een gerucht, dat geene bevestiging heeft erlangen, later waren deze waarden weer in herstel.

Geld op prolongatie ruim en gemakkelijk verkrijgbaar, 2 a 2¹/₂ pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

Tarwe. Over het algemeen zijn de markten zeer stil geweest in de afgelopen berichtperiode, gedeeltelijk ook ten gevolge van de slechte cabelfverbinding. Zooals gewoonlijk brengt dit mede een afbrokkeling van prijzen, hetgeen in Europa nog verscherpt werd door een terugloopen der vrachten. De teruggang der prijzen in de exportlanden was van minder groote afmetingen, doch ook daar was de stemming ver van willig.

Het officieele rapport van Washington over den stand der oogsten op 1 Augustus, wekte natuurlijk veel belangstelling. Zooals verwacht, gaf het rapport een aanzienlijke verbetering voor de zomertarwe aan, ofschoon het wel iets minder optimistisch was, dan het gemiddelde van de particuliere ramingen, die reeds gepubliceerd waren. Tegen een verbetering van 15.000.000 Bu. voor de zomertarwe staat een vermindering evenwel van ca. 27.000.000 bu. voor de wintertarwe, zoodat ten slotte toch het bericht een vaste tendenz met zich gebracht zou hebben, als niet de

algemeene toestand in de zakenwereld te ongunstig was om een haussebeweging te beginnen.

Wat de Europeesche oogsten betreft, de berichten daaromtrent zijn zeer verschillend, doch over het algemeen niet gunstig. Vooral in het Noord-Westen van Europa heeft het matte ongestadige weer juist gedurende den oogsttijd schade gedaan en vooral de kwaliteit zal ernstig geleden hebben. In Engeland klaagt men ook heel erg over het „liggen” van het graan, en men vreest dat het cijfer van de toch reeds lager dan verleden jaar geraamde oogst nog aanmerkelijk zal moeten worden gereduceerd. Uit Frankrijk zijn de berichten minder ongunstig dan uit Engeland, maar toch ook daar evenals ten onzent is het weer ongunstig geweest voor het binnenhalen der oogsten en ongetwijfeld zal de oogst zooveel geringer worden, dat Frankrijk weer in tegenstelling met het afgelopen seizoen als belangrijk importeur van tarwe op de wereldmarkt zal moeten optreden. De economische toestand van Duitschland verhindert dat land reeds nu groote inkoopten te doen, doch ook de nieuwe Duitsche oogst zal waarschijnlijk geringer zijn dan die van verleden jaar. Ook de overige Europeesche landen zenden geen gunstige berichten, zoo lijdt Italië in tegenstelling met zijn Noordelijke burenen aan droogte. Het is moeilijk de balans van de exportsurplus en importbehoefte reeds nu te maken, maar in ieder geval is het zeer gelukkig, dat waarschijnlijk de exportlanden gezamenlijk een wat grootere hoeveelheid dan verleden jaar beschikbaar zullen hebben, waarbij een zeer goede Amerikaansche roggeoogst mede in aanmerking moet genomen worden. Maar de onzekerheid blijft van zelf bestaan, daar het bovendien noodig is, dat de exportlanden van het Zuidelijk halfrond, die eerst aan het eind van dit jaar oogsten met name Argentinië en Australië, wederom goede oogsten hebben. Op het oogenblik zijn de vooruitzichten in beide landen gunstig.

Ook de maïs-markt is verre van vast geweest. Het Washingtonbericht geeft ook voor dit jaar een zeer groote oogst. Gaat men de cijfers der laatste 9 jaar na, dan ziet men, dat slechts enkele jaren een oogst werd voortgebracht van meer dan 3 milliard bushels, (ca. 75 miljoen ton), doch steeds werd zoo'n groote oogst gevolgd door een aanmerkelijk kleinere. Het valt op, dat, indien het ramingscijfer van den tegenwoordigen oogst niet mocht gereduceerd worden, alle drie de laatste oogsten, ml. 1920, '21 en '22 de bovengenoemde drie milliard bushels zouden overtreffen.

Argentinië is nog steeds niet in de gelegenheid geweest op eenigszins groote schaal zijn maïs-oogst te verschepen, daar het weer bij voortdurend te nat was. Mocht het weer spoedig veranderen, dan zou men dus een zeer groote oogstbeweging van dat land moeten verwachten.

Wat Noord-Amerika aangaat, het valt op, dat de dit jaar zeer groote zichtbare voorraad van maïs in de laatste weken in zoo'n tempo is achteruitgegaan, dat hij nu reeds lager dan die van verleden jaar is. De prijzen aan de zeehavens blijven vrij hoog in verband met het nog onvoldoende spoorwegverkeer ten gevolge van de staking. Voor spoedig leverbare La Plata maïs werden in Europa de prijzen vrijwel gehandhaafd, doch voor andere soorten was de attentie gering. De verschepingen waren tamelijk groot, doch wat Amerikaansche maïs betreft, vooral op Holland.

Ook voor gerst en haver is het Amerikaansche Regeeringsrapport gunstig. Dientengevolge is er tamelijk veel aandrang gekomen tot verkoopen, waardoor vooral voor September en latere verschepingen de prijzen aanmerkelijk terugliepen.

Over het algemeen is de stemming voor lijnzaad flauw geweest. De nieuwe oogst in Amerika wordt op 11,4 miljoen bushels geschat tegen een opbrengst van het vorige jaar van 8,1 miljoen. Amerika zal dus aanmerkelijk minder behoeven te importeeren. Toch zou er nog een aanzienlijk tekort aan lijnzaad zijn, indien werkelijk de Argentijnsche raming van de oogst juist ware, want in dat geval zouden er niet veel meer van dat land verwacht kunnen worden. Wanneer men intusschen ziet, dat de voorraad in de Argentijnsche havens nog 95000 tons bedraagt en er in den laatsten tijd wekelijks van 30—40.000 tons in de havens aankomt, dan is het te begrijpen, dat de handel met geheel andere cijfers rekening houdt. Ook Indië heeft nog een tamelijk belangrijke hoeveelheid af te geven, zoodat men vrijwel algemeen rekent met de oogst tot het eind van het jaar toe te kunnen. Omtrent de nieuwe oogst in La Plata komen gunstige berichten betreffende den uitzaaï.

Markten in Nederland. De stemming aan onze markt is in de afgelopen week flauw geweest. In tarwe was de handel beperkt tot enkele spoedig verwachte partijen, terwijl ook een en ander op September-aflading gedaan werd tot lagere prijzen. Ook in maïs was de stemming flauw, zoodat de prijzen bijna dagelijks afbrokkel-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Sept.	Mats Sept.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Mats Sept.	Lijnzaad Sept.
12 Aug. '22	104 ³ / ₈	58 ¹ / ₂	30 ⁵ / ₈	11,95	7,65	19,70
5 „ '22	106 ⁷ / ₈	61 ¹ / ₂	33,—	12,40	7,75	20,20
12 Aug. '21	123 ³ / ₄	56 ⁷ / ₈	36,—	18,65 ¹⁾	9,—	22,50 ¹⁾
12 Aug. '20	255	152 ¹ / ₂	72 ³ / ₄	23,50 ¹⁾	9,35	25,25
12 Aug. '19	224	191 ¹ / ₄	75 ¹ / ₈	16,70	10,60	38,60
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per Augustus.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	14 Aug. 1922	7 Aug. 1922	15 Aug. 1921
Tarwe*	13,—	13,50	19,50
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	10,10	10,50	18,50
Mais (La Plata)	208,—	208,—	225,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	195,—	205,—	294,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	9,65	10,—	15,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	13,70	14,—	19,—
Lijnzaad (La Plata) ... ³⁾	435,—	456,—	460,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	6/12 Augustus 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdoak 1921	6/12 Augustus 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdoak 1921	1922	1921
Tarwe	32.342	648.819	817.202	—	26.976	12.010	675.795	829.212
Rogge	9.747	135.038	89.633	—	—	—	135.038	89.633
Boekweit	—	9.555	3.500	—	—	500	9.555	4.000
Mais	16.049	645.450	570.610	2.766	69.765	44.407	715.215	615.017
Gerst	6.083	94.717	154.624	—	3.597	6.398	98.314	161.022
Haver	2.536	81.170	48.605	—	50	1.154	81.220	49.759
Lijnzaad	4.293	99.186	77.531	1.512	59.992	53.459	159.178	131.990
Lijnkoek	3.767	47.242	74.980	—	1.547	15.370	48.789	90.350
Tarwemeel	1.178	34.247	33.231	—	4.954	1.070	39.201	34.301
Andere meelsoorten	—	4.946	26.018	—	2.615	1.263	7.561	27.281

den. De verschepingen van mixedmaïs op Rotterdam waren zeer groot, wat de stemming beïnvloedde, niettegenstaande van ophooping van voorraden nog geen sprake is. Voor gerst ging een en ander om tot dalende prijzen, terwijl hetzelfde geldt van havens. In lijnzaad liepen de prijzen terug tot op Vrijdag een herstel plaats vond, waarbij vooral ook de lijnolieprijzen een merkwaardige verbetering ondergingen. Sedert dien is de toestand evenwel weder flauw geworden.

SUIKER.

De weersgesteldheid was gedurende de afgelopen week wel gunstig voor de ontwikkeling der bieten in Duitsland en Tsjecho-Slowakije. In Nederland en België daarentegen houdt de ontwikkeling der bieten wegens de overvloedige regens geen gelijken tred met de bladvorming en wordt thans zeer naar drooger weer verlangd.

De zichtbare voorraden zijn volgens F. O. Licht:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Duitschland 1 Juni	303.760	381.163	248.148
Tsjecho-Slowakije 1 Juli ..	82.194	206.805	130.949
Frankrijk 1 Juli	80.766	70.268	83.035
Holland 1 Juli	73.937	51.570	39.240
België 1 Juli	30.308	60.149	41.695
Engeland 1 Juli	384.108	417.914	455.678
Totaal in Europa	935.073	1.187.869	998.745
V.-St. v. N.-Amerika 27 Juli	221.323	119.070	82.279
Cuba, alle havens 29 Juli ..	640.400	1.428.952	383.868
Totaal	1.796.796	2.735.891	1.464.892

In Amerika fluctueerden de prijzen nogal tusschen het begin en einde der week en noteerde de termijnmarkt voor October resp. 3,82/3,77 d.c.; December 3,91/3,85 d.c.; Maart 3,63/3,53 d.c.; en Mei 3,74/3,67 d.c. Er vonden groote afdoeningen op de termijnmarkt plaats. De Senaat der Vereenigde Staten heeft het invoerrecht voor ruwsuiker bepaald op 1,84 d.c. per lb. van Cuba en 2,30 d.c. voor suiker van andere origine, hetgeen een vermindering beteekent van 20 pCt. met het bestaande invoerrecht.

De Cuba-statistiek luidt:

Weekontv. tot 5 Aug.	52.627	26.422	30.086
Tot. ontv. 1 Jan.-5 Aug. ..	3.541.484	3.040.183	3.043.847
Werkende fabrieken	10	4	5
Weekexport tot 5 Aug.	103.011	64.703	44.383
Tot. exp. op 5 Aug.	2.980.552	1.666.958	3.033.434
Tot. voorraad op 5 Aug. ...	590.080	1.372.605	369.571

Naar Engeland en Frankrijk werden verdere ladingen Cubasuiker verkocht.

Java bleef vast gestemd met afdoeningen van witte suiker tot f 13¹/₄ f 14,— e.k. naar gelang van leverings-termijn.

Tot laatstgenoemden prijs verkochten de producenten verdere restantogsten.

Als bijzondere gebeurtenis kunnen de eerste verkoopen van den Javaoogst 1923 gemeld worden. Tot den prijs van f 13¹/₄ voor Superieur en f 12,— voor No. 16 en hooger verkochten de producenten aan verschillende exporteurs ongeveer 1 miljoen picols.

Hier te lande was de markt stil en verflauwde aan het einde der week merkbaar. Aanvankelijk werd er op termijn wat afgedaan, nl. Augustus tot f 26,—, November tot f 23¹/₄ en Februari tot f 24¹/₄. Koopers wilden echter aan het slot niet meer betalen dan f 25,— voor Augustus en f 23¹/₄ voor November/December, tot welken laatsten prijs een kleinigheid werd verhandeld. De omzet bedroeg ongeveer 1900 tons. In Javasuiker ging nagenoeg niets om.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen.			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Aug./Sept.	Amer. Gran- ulated c.f. Augustus	
9 Aug. '22	f 25 ¹⁵ / ₁₆	Sh. 59 9	Sh. 20 6	Sh. 25/-	\$ cts. 5,36
2 „ '22	„ 26 ⁷ / ₁₆	58 9	20 6	24 7 ¹ / ₂	5,36
9 Aug. '21	„ 35 ³ / ₄	65/-	21/-	31/-	4,86
9 Aug. '20	„ —	116/-	92/-	—	15,00
4 Juli '14	„ 11 ¹⁸ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 9 Augustus 1922.

Prijzen van Amerikaansche katoen, die na de publicatie van het Bureaubericht plotseling gestegen waren zijn thans weer aanmerkelijk gedaald, niet alleen omdat het thans blijkt, dat de vrees voor de boll weevil wel eenigszins overdreven was, maar ook, omdat de oogstvooruitzichten inmiddels aanmerkelijk verbeterd zijn. Gedurende de afgelopen week heeft iedereen getracht te verkoopen met het resultaat, dat prijzen momenteel lager zijn dan voor de publicatie van het bullish Bureau-rapport, ook al als een gevolg van de slechte politieke vooruitzichten en de algemeene malaise in de industrie. Egyptische katoen is flauwer maar niet in verhouding tot Amerikaansche.

De garenmarkt was zeer rustig en voor binnenlandsch gebruik ging slechts weinig om. Ook voor export bestond weinig vraag, terwijl er slechts enkele postjes in 60er en fijner voor Indië zijn afgesloten. China toont absoluut geen belangstelling, terwijl de groote fluctuaties in katoenprijzen het restje vraag nog deed verdwijnen en koopers hun orders zoo lang mogelijk uitstellen, in elk geval totdat de politieke horizon wat is opgeklaard. De kwestie van „short time” is nog hangende.

Over de doekmarkt valt weinig nieuws te vermelden. Door den vacantielijd en de onzekerheid der katoenprijzen gaat er slechts weinig om, hoewel er naar verschillende artike-

len wel eenige vraag bestaat. Het is thans onmogelijk de algemeene positie van fabrikanen te generaliseeren, daar de een eerder geneigd is orders te boeken dan de ander en zal er van geregeld zakendoen geen sprake zijn, voordat de prijs van het ruwe materiaal wat gestabiliseerd is.

2 Aug. 9 Aug. Oost. koersen. 1 Aug. 8 Aug.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/3^{1/8} 1/3^{3/8}
 F.G.F. Sakellaridis 18,25 16,75 T.T. op Hongkong 2/7 2/6^{3/4}
 G.F. No. 1 Oomra 9,30 8,20 T.T. op Shanghai. 3/5^{1/2} 3/5

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands).

	12 Aug. '22	5 Aug. '22	29 Juli '22	12 Aug. '21	12 Aug. '20
New York voor Middling ..	21,05 c	21,70 c	21,95 c	13,25 c	39. — c
New Orleans voor Middling	21,13 c	21,50 c	21,75 c	12,13 c	35,25 c
Liverpool voor Fy Middling	12,60 d	13,34 d	13,75 d	8,91 d	28,43 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 11 Aug. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	—	—	—
" Atlant. Havens	—	—	—
Uitvoer naar Gr. Britannië	—	—	—
" " 't Vasteland.	—	—	—
" " Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	12 Aug. '22	13 Aug. '21	13 Aug. '20
Amerik. havens.....	—	1316	717
Binnenland.....	—	1074	758
New York.....	—	156	33
New Orleans.....	—	437	213
Liverpool.....	759	1061	977

Voor de opengelaten opgaven hebben wij de gegevens niet ontvangen.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
12 Aug. 1922	1.825.000	15.400	2.575.000	19.200	7 ^{5/16}
5 " 1922	1.815.000	15.450	2.597.000	18.800	7 ^{13/32}
29 Juli 1922	1.852.000	15.325	2.486.000	18.900	7 ^{17/32}
12 Aug. 1921	1.355.000	12.200	2.967.000	14.800	8 ^{1/16}

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
12 Aug. 1922....	77.000	390.000	160.000	735.000
12 Aug. 1921....	94.000	573.000	183.000	1.070.000

RUBBER.

De markt bleef in de afgelopen week flauw gestemd met uiterst geringe omzetten. Prijzen zijn langzaam een fractie gedaald. Importeuren zijn meer geneigd tot dagwaarde af te geven, de vraag is echter slechts gering.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe Augustus.....	39	"	40 ^{1/2}	"
" " September.....	39	"	40 ^{1/2}	"
" " Oct./Dec.....	40	"	41 ^{1/2}	"
" Sheets Augustus.....	41	"	41	"
" " September.....	41	"	41	"
" " Oct./Dec.....	42 ^{1/2}	"	42	"

14 Augustus 1922.

COPRA.

De markt was deze week kalm gestemd, en af en toe wat flauwer. Het slot was echter wat beter. De omzetten waren niet bijzonder groot, daar koopers met het oog op de politieke omstandigheden niet veel willen ondernemen.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s stoomend..... f 29,25
 " " Augustus/October afl... " 29,12^{1/2}
 Ned. Ind. f.m.s stoomend..... " 29,—
 14 Augustus 1922.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
14 Aug. 1922..	nom.	64.2/6	158.15/-	24.10/-	31.2/6
31 Juli 1922..	nom.	64.7/6	162.10/-	25.12/6	31.5/-
24 " 1922..	nom.	63.10/-	158.-/-	25.12/6	29.12/6
17 " 1922..	nom.	63.2/6	153.12/6	24.17/6	29.-/-
15 Aug. 1921..	nom.	70.-/-	155.7/6	23.12/6	25.10/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHĒEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
7-12 Aug. '22	—	—	11 ^{3/4}	2/9	24/-	24/-
31 J. 5 Aug. '22	—	—	11 ^{3/4}	2/9	23/-	23/-
8-13 Aug. '21	—	—	5/10	5/10	42/-	42/-
9-14 Aug. '20	—	—	11/-	11/-	85/-	85/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ^{1/4}	1/11 ^{1/4}	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Roter	Rotterdam	Gothenburg
7-12 Aug. '22	7/-	11/6	13/6	15/3	5/9	7/3
31 J. 5 Aug. '22	6/9	12/1	13/9	15/-	5/5 ^{1/2}	7/3
8-13 Aug. '21	8/6	17/6	16/6	14/6	6/9	10/-
9-14 Aug. '20	20/-	27/-	32/6	37/6	17 6	Kr. 42 ^{1/2}
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data		Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
7/12 Aug. 1922	1922	19/3	26/-	35/-	34/-
31 Juli/5 Aug. 1922	1922..	18/-	25/-	35/-	34/-
8-13 Aug. 1921	1921..	35/-	—	—	—
9-14 Aug. 1920	1920	60/-	—	—	120
Juli 1914	1914	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Amer. cents p. 100 lbs. ₤

INKLARINGEN.

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	Juli 1922		Juli 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	1	8.240	1	259
Groot-Britannië	33	258.102	1	684
Duitsland.....	—	—	13	1.541
Denemarken....	—	—	3	197
Finland.....	—	—	4	1.458
Portugal ¹⁾	3	1.858	—	—
Levant ²⁾	7	4.054	—	—
Totaal....	44	272.254	22	4.139
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	34	265.552	9	1.092
Britsche.....	3	3.896	1	684
Duitsche.....	—	—	11	2.078
Belgische.....	7	2.806	—	—
Andere.....	—	—	1	285
Totaal....	44	272.254	22	4.139

¹⁾ Bijleggers. ²⁾ Sleepbooten.

(B. Stofkoper.)

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang
Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam

Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek DELFT

ARTIKELEN:

Gist
Brandspiritus
Zuivere spiritus
Foazelolie
Amyl-alcohol
Aether Sulfuricus
Narcose æther
Kurken en
Gedroogde Spoeling

OCTROOI- EN MERKENBLAD

UITGAVE VAN DE
VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX,
1E V. D. BOSCHSTRAAT No. 1, 's-GRAVENHAGE

Bevat o.a. eene volledige opgave van alle open-
baar gemaakte octrooiaanvragen en ver-
leende octrooien en van alle gedeponeerde
Fabrieks- en Handelsmerken. Abonnements-
prijs voor Nederland f 5,—; voor Indië f 6,— p. jaar.

Vraagt nog heden een
gratis Proefnummer

Motorlocomotieven

Transportwagens
voor alle doeleindenAANLEG VAN
FABRIEKSSPOOR

— SPOORWEGMATERIEEL —

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

Opgericht 1907

's-Gravenhage
Anna van Saxenplein 3

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
STEARINE — KAARSENPIET — OLEÏNE
CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE